

Saksdokumenter:

Protokoll fra møte i Komiteen for Internasjonale Spørsmål (KISP) 1.-2. april 2004 (*vedlagt*)

Protokoll fra møte i Teologisk Nemnd (TN) 26.-27. mai 2004 (*vedlagt*)

Referat fra møte i Samarbeidsråd for Menighet og Misjon (SMM) 13.-14. mai 2004 (*vedlagt*)

Protokoll fra Kirkens Nødhjelps representantskapsmøte 23.-24. april 2004 (*vedlagt*)

Referat fra møte i ressursgruppen for dialog mellom Romanifolkets Landsforening og Den norske kirke 09. juni 2004 (*ettersendes*)

Protokoll fra Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn fra møte 14. juni 2004 (*ettersendes*)

Referat fra møte i LVFs Nasjonalkomité 19. august 2004 (*ettersendes*)

Referatsaker

1. Protokoll fra møte i Komiteen for Internasjonale Spørsmål (KISP) 1.-2. april 2004
2. Protokoll fra møte i Teologisk Nemnd (TN) 26.-27. mai 2004
3. Referat fra møte i Samarbeidsråd for Menighet og Misjon (SMM) 13.-14. mai 2004
4. Protokoll fra Kirkens Nødhjelps representantskapsmøte 23.-24. april 2004
5. Referat fra møte i ressursgruppen for dialog mellom Romanifolkets Landsforening og Den norske kirke 09.06.04
6. Protokoll fra møte i Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn 14. juni 2004
7. Referat fra møte i LVFs Nasjonalkomité 19. august 2004

Forslag til vedtak:

Referatsakene ble tatt til etterretning.

DEN NORSKE KIRKE

Kirkerådet, Mellomkirkelig råd, Samisk kirkeråd

Medlemmene av KISP

Dato: 25.05.2004

Vår ref.: 04/231-2 MIS

Deres ref.:

Referat fra møtet i Komiteen for internasjonale spørsmål 1. og 2. april 2004

Til stede: Stig Lægdene, Kjetil Fretheim, Marit Skjeggstad, Harald Gundersen, Raag Rolfsen, Siri Gloppen, Sigbjørn Skåden, Ulla Schmidt, Hilde Salvesen, Karin Dokken, Håvard Aagesen, Kari Jordheim og Knut Refsdal.

Meldt forfall: Kristin Sommer og Arne Dale.

Fra sekr.: Olav Fykse Tveit, Estrid Hessellund, Anne-Grete Larsen og Margot Igland Skarpeteig (referent).

Gjester: Nora Ingdal, selvstendig konsulent på Midtøsten-spørsmål, og Torunn Laugen Haaland, forsker ved Institutt for forsvarsstudier.

Møtet ble satt kl. 16.35.

Generalsekretær Olav Fykse Tveit ønsket velkommen. Deretter var det en kort presentasjonsrunde av alle medlemmene i KISP.

KISP 01/04 Godkjenning av innkalling og dagsorden

Vedtak:

Innkalling og dagsorden ble godkjent, med én tilføyelse til dagsorden: 'Eventuelt' føres opp som sak 11/04.

KISP 02/04 Referat og protokoller

Kari Jordheim, leder av Kirkens u-landsinformasjon (KUI), og Estrid Hessellund, daglig leder KUI, orienterte om KUI og dens kobling til KISP.

Vedtak:

Referatet fra møtet i Komiteen for internasjonale spørsmål 2. og 3. oktober 2003 godkjennes.

Referatet fra Menneskerettighetsutvalgets møte 2. februar 2004 og protokollen fra Mellomkirkelig råds møte 16.-17. februar 2004 tas til etterretning.

KISP 03/04 Introduksjon til KISPs mandat, saksfelt og arbeidsmåter

Innledning ved Olav Fykse Tveit, generalsekretær i MKR

Tveit innledet med å si KISP er et organ som i både offentlige og kirkelige sammenhenger blir lagt merke til. Uttalelser som kommer fra KISP er gjennomtenkte og med gjennomgående høy kvalitet. Komiteen er et viktig arbeidsredskap for den norske kirka, med sitt fagmiljø der folk som har ulik institusjonell plassering. KISP er en viktig del av det den norske kirka har av sitt arbeid.

KISP er et faglig og rådgivende organ. Noen ganger sender komiteen uttalelser i eget navn, og andre ganger går saken ut i offentligheten i Mellomkirkelig råd (MKR) sitt navn. KISP har et permanent underutvalg: Menneskerettighetsutvalget. I tillegg finnes ei arbeidsgruppe på forsvars- og sikkerhetspolitikk og et arbeidsutvalg som forbereder KISP-møtene. KISP er primært MKRs organ, men komiteen må også være villig til å påta seg oppgaver fra Kirkerådet og Samisk kirkeråd.

Årsplanen for de sentralkirkelige råd gir en pekepinn på hva vi har tenkt å prioritere i år. Det som står der er ingen avgrensning av hva KISP kan jobbe med, men Mellomkirkelig råd ønsker å jobbe med disse sakene. Når det gjelder urfolks rettigheter, ønsker MKR å jobbe med finnmarksloven, og det er særlig KISP som har komptanse til å ta for seg denne. Hans Morten Haugen, tidligere fagkonsulent for KISP i MKR, har tett kontakt med Justis- og politidepartementet, og har blitt bedt om å komme med innspill på finnmarksloven. Kanskje burde vi ta kontakt med ham? Hiv og aids er andre temaer MKR ønsker at KISP kan jobbe med.

Informasjon ved Ulla Schmidt, leder av KISP

Kirkens u-landsinformasjon er en avgjørende samarbeidspartner for KISP, siden vi ikke har kompetanse på formidling. Følgende internasjonale organisasjoner er også viktige: Kirkenes verdensråd, Luthersk verdensforbund og Konferansen av europeiske kirker. Det som vedtas på møtene i disse organene, vil være førende for hva MKR og dermed også for hva KISP skal jobbe med. Det som skjer i disse internasjonale organisasjonene har med andre ord et nedslagsfelt for MKR og KISP.

Sekretariatet representerer MKR i blant annet følgende organisasjoner:

- Norsk økumenisk komité for kvinner ved Anne-Grete Larsen
- Flyktningekollokvie ved Anne-Grete Larsen
- Max Havelaar ved Estrid Hessellund
- Rådgivende utvalg for menneskerettigheter i Utenriksdepartementet ved Margot I. Skarpeteig

- NGO-forum for menneskerettigheter (arbeidsutvalget) ved Margot Igland Skarpeteig
- Det norske menneskerettighetsfond (arbeidsutvalget) ved Margot
- Kirkelig fredsplattform ved Olav Fykse Tveit
- Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn ved Vebjørn L. Horsfjord

KISP er et organ for ettertanke og refleksjon, men spørsmål som tas opp skal også ha en spiss, slik at vi kan posisjonere bestemte synspunkter. Vi skal være en type fagorgan hvor det er anledning og kompetanse til å drive en type arbeid hvor det er et etisk perspektiv på temaene som tas opp. Det skal være en stor faglighet og et høyt refleksjonsnivå på KISP leverer.

Videre skal KISP være initiativrik og i forkant. Vi skal se på hva som er viktige og aktuelle saker, og trekke ut saker vi kan gjøre noe med ut fra den kirkelige sammenhengen vi står i. Vi må også se strategisk på hva som er hensiktsmessig å ta opp. På grunn av KISPs ønske om å være dagsaktuell, hender det at sakslista omrokkeres totalt fra den blir sendt ut og fram til møtet, ut fra viktige politiske saker av internasjonal karakter, som krigen i Kosovo for noen år tilbake.

Noen ganger trenger man å ta en avgjørelse i mellom møtene. Da delegeres saken til arbeidsutvalget, eller sekretariatet tar avgjørelser i samarbeid med leder. Alternativt velger man å ta en e-postavgjørelse på saken.

Det har aldri vært slik at KISP har ønsket å si noe, men ikke har fått lov av MKR. KISP har flere ganger uttalt seg om saker som ikke har vært på MKRs sakskart. Den enkelte medlem av KISP er heller ikke bundet opp av KISPs uttalelser, slik at man som enkeltindivider står fritt til å mene og hevde det man vil utad, selv om det ikke skulle være i tråd med KISPs perspektiv.

I KISP sitter medlemmene tilsammen med fagkompetanse på mange ulike felt. Komiteen støtter seg ofte på den spisskompetansen den enkelte har i den bestemte saken. Det er vanligvis en konsensusbasert kultur i komiteen.

Det er ikke nødvendigvis slik at alle saker skal munne ut i en uttalelse. Det å gi uttalelser er bare én side av det arbeidet vi driver. Vi lager høringsuttalelser, skriver større dokumenter som trykksaken 'Sårbarhet og sikkerhet', og vi arrangerer seminarer. Vi har god erfaring med å jobbe med saker på ulike nivåer. Det er en ressurs i seg selv å ha et organ med kompetanse på internasjonale spørsmål, og det er viktig at vi holder oss orientert.

Informasjon om NKR ved Knut Refsdal

Norges kristne råd er det nasjonale økumeniske kirkerådet i Norge. I løpet av det 20. århundre fikk de fleste land i verden slike nasjonale kirkeråd – et forum for samtaler og felles handling for alle kirkesamfunn i et land. Under Norges kristne råd finnes blant annet Kirkelig fredsplattform. Denne plattformens mål er å fremme kirkenes

fredsoppdrag gjennom å styrke norske kirker og kirkelige organisasjoners internasjonale engasjement og samarbeid for fred og forsoning. Plattformens mandat er å bidra med kunnskap og kompetansebygging innen konfliktløsning, fred og forsoning overfor kirker og kirkelige organisasjoner nasjonalt og internasjonalt.

Vedtak:

Komiteen for internasjonale spørsmål tar informasjonen om komiteens mandat, saksfelt og arbeidsmåter til etterretning.

KISP 10/04 Introduksjon til Parliament of the World's Religions

Ved Rev. Dr. William Leshar, chair, board of trustees

Parlamentet møttes for første gang i 1893 i Chicago. Flere tusen personer møttes, de fleste kristne, men også hinduer og andre trossamfunn deltok. Parlamentet møttes for andre gang i Sør-Afrika på begynnelsen av 1990-tallet. Parlamentet møtes nå hvert femte til sjuende år. Formålet med Council for a Parliament of the World's Religions er å kultivere harmoni mellom verdens religioner og livssynssamfunn, og fremme en fredelig, rettferdig og bærekraftig utvikling i verden.

Parlamentet har fokus på følgende samfunnsfaglige områder:

- vannressurser, og folks tilgang til rent vann
- flyktninger og internt fordrevne personer
- gjeldsslette
- religiøst motivert vold og vold rettet mot trossamfunn

Vedtak:

KISP takker Rev. Dr. William Leshar for orienteringen.

Sak 04/04 Orienteringer

Ved Kjetil Fretheim, medlem av KISP

Informasjon om boka Mennesker kjemper for livet: Menneskeverd og menneskerettigheter i en globalisert verden: Boka er utgitt av Verbum forlag i samarbeid med Menneskerettighetsutvalget under KISP, og Kjetil Fretheim er redaktør. Den inviterer til refleksjon og diskusjon omkring menneskeverd og menneskerettigheter. 'Mennesker kjemper for livet' utfordrer skillet mellom "vi" og "de andre", synet på mennesker i Nord og Sør som mottakere og givere, undertrykkere og offer. Den ønsker også å bidra til debatt om hvordan verdens handelssystemer, internasjonal politikk og ulike globaliseringsprosesser påvirker oss alle.

Informasjon om World Social Forum i Mumbai: Kjetil Fretheim deltok i forumet i januar i år. Det framstod som en motpol til World Economic Forum in Davor. Forumet hadde antiglobalisering som hovedfokus. Hvordan de ulike organisasjonene og enkeltpersonene vektla dette, varierte imidlertid. Det var hele tiden en definisjonskamp på møtet om hva som skulle være fokus. De tydeligste talerne var imot Verdensbanken, men også andre stemmer i debatten kom fram. I tillegg

ble retten til vann, retten til mat, daliters (kasteløses) rettigheter, urfolks rettigheter og annet debattert. På møtet ble det sådd mange frø som kan bidra til å styrke daliters rettigheter og posisjon i det indiske samfunnet. Også andre marginaliserte grupper har fått økt fokus og selvtilit.

Det var minst 70 000 møtedeltakerer, noen hevder 100 000, og mange kirkelige organisasjoner var representert. I den norske gruppa ble det diskutert hvorvidt det er en motsetning mellom kamp for velferd i Norge og kamp mot fattigdom i resten av verden.

Vedtak:

KISP takker Kjetil Fretheim for deltakelsen ved World Social Forum i Mumbai, India. Rapporten fra konferansen tas til etterretning.

KISP takker Menneskerettighetsutvalget for initiativ til og gjennomføring av den viktige bokutgivelsen 'Mennesker kjemper for livet'. Vi vil også takke redaktør og bidragsytere for et godt og relevant arbeid. Boka er et viktig grunnlagsmateriale for videre arbeid med sosiale og økonomiske rettigheter og teologi.

Sak 05/04 Norsk forsvars- og sikkerhetspolitikk

Innledning ved Raag Rolfsen, medlem av KISP

Bakgrunnen for saken er at KISP i en årrekke har jobbet med forsvars- og sikkerhetspolitikk. Krigen i Kosovo utløste et større sikkerhetsarbeid i KISP, og førte til studien Sårbarhet og sikkerhet. Denne er en viktig milepæl i KISPs arbeid.

Sårbarhet og sikkerhet ble til som en respons på utfordringer innen militær maktbruk, slik denne framstod på slutten av 1990-tallet. Den engelske utgaven av publikasjonen inkluderer også et kapittel om terrorisme. Sikkerhet spiller en sentral rolle for det enkelte mennesket. Men sikkerhetsomgrepet er skrint. Må menneskelig sikkerhet defineres som motsatsen til menneskelig sårbarhet? Det er ikke slik. Mennesket kan ikke sikres. Sårbarheten skal ikke fjernes, som om det var en bivirkning ved å være menneske. Drømmen om usårbarhet er drømmen om det umenneskelige. Sårbarheten er en forutsetning for det menneskelige, og den må vernes og hegnes om. Sårbarhetens ufravikelighet er ikke et beklagelig grunnvilkår, men en forutsetning for det gode liv. Den gir en åpenhet overfor naturen, medmennesker og Gud.

Problemet med en slik tilnærming er at den ikke er like enkel som tilnærmingen om at mennesket må vernes mot sårbarhet.

Sårbarhetsetikken har mange sider. Så lenge sårbarheten misbrukes i skolen, heimen og samfunnet, trenger mennesker beskyttelse. Folk har behov og rett til beskyttelse. Dette er et av samfunnets hovedoppgaver. Samtidig vil forsøk på å fjerne sårbarheten redusere menneskeligheten.

Vår tilnærming kan brukes også ovenfor terrorismerelaterte spørsmål. Ellefte september 2001 viste at verdens mektigste militærmakt ikke har hadde midler til å stoppe terrorismen. Det lærer oss at det ikke bare finnes hull i sikkerhetssystemet, men også at sårbarheten er menneskelig.

Sårbarheten er en nødvendig forutsetning for omsorg, menneskelighet og annet. Når USA står i front mot terrorismen, konstruerer de en motmyte mot terrorismens ideologi.

Terror betyr skrekk. Den kan defineres som misbruk av menneskelig sårbarhet for å spre skrekk. Den amerikanske tilnærmingen er blitt til ved at president George Bush jr. sa at havet kan ikke lenger beskytter dem. Regimet har et ønske om isolasjonisme, med det perfekte samfunn innenfor og utenfor USA. Derfor går landets makthavere inn for å skape det perfekte samfunn i verden, som i Irak. USA gjør det terroristene forventer, og terroristene gjør det USA forventer. Slik har man en ond spiral.

Terroristene ønsker ingen overnasjonale domstoler, ingen fungerende sikkerhetsråd osv. Dette må de ikke få lov til å lykkes med.

Fire punkter kan trekkes fram, der sårbarhetstenkningen kan ha konsekvenser for sikkerhetspolitikken:

- Menneskelig sårbarhet er en grunnleggende dimensjon ved det å være menneske. Terrorismens voldsbruk er i prinsippet ubegrenset, og mulighetene for å beskytte seg er begrenset.
- Sårbarhet er ikke jevnt fordelt, og derfor er behovet for sikkerhet heller ikke jevnt fordelt. Man har et særlig ansvar overfor de marginaliserte og fattige. Kampen mot terror må særlig beskytte de som lider mest.
- Med drømmen om usårbarhet vil vi også måtte definere hva vi ikke kan beskytte oss med. Vi må innse at livet er sårbart, hvis ikke vil vi få et hardere samfunn. Slik vil også terrorsens skrekk bli redusert.
- Sårbarhet er en positiv og menneskelig mulighet. Budet om ikke å drepe står skrevet inn i menneskets ansikt. Kanskje mennesker på aller høyeste nivå bør møte hverandre, i stedet for å arbeide mot hverandre? Om toppolitikere ikke føler at det gjelder for dem, gjelder det i alle fall for alle andre.

Foredrag ved Torunn Laugen Haaland, forsker ved Institutt for forsvarsstudier:

Trusselbildet er grunnlaget for hvordan regjeringen tenker om hva slags forsvar vi trenger. Myndighetene har gått bort fra tenkningen om en trussel. Tidligere var Sovjetunionen trusselen. I dag finnes ikke lenger en entydig trussel, og det finnes ikke et entydig skille mellom krig og fred (som 11. september). Det er heller ingen klare skiller mellom nasjonal og internasjonal sikkerhet. Dette er i og for seg ikke noe nytt, siden Norge alltid har vært underlagt internasjonal sikkerhet. Det som er helt nytt, er at forsvaret ikke lenger skal være et forsvar for Norge, men skal settes inn mot trusler overalt på kloden. Landet har gått fra et regionalt fokus på det tidligere Sovjet til et globalt fokus. Dette er en radikal endring. Det norske forsvaret kan også utrykke raskt og uten særlig forvarsel.

Det nye verdensbildet har konsekvenser for hvordan forsvaret bygges opp. Med terrortrusselen får man ikke noe forvarsel overhodet. Forsvaret må da i stedet motvirke at det finnes områder av lovløshet. Det er dette forsvaret i mange områder gjør, som i Afganistan, Bosnia og Kosovo. Man ønsker å unngå lovløshet og anarki, for å forhindre at terrorgrupper får utvikle seg fritt. Av denne grunn settes blant annet i verk tiltak for å forhindre at terrorgrupper får tilgang til terrorvåpen. Man forsøker å unngå at teknologi på våpen spres. Samtidig er det en situasjon der man kan også kaste et regime som man frykter skal kunne gi terrorister våpe, slik USA har gjort i Irak.

Det som er essensen i strategien med å agere på et tidlig tidspunkt, er frykten. Denne gjør seg gjeldende i Norge, men ikke i så stor grad som i USA. Det er en frykt for at terrorister skal få tak i masseødeleggelsesvåpen, da man tror at ikke de vil nøle med å ta dem i bruk. Hvis en stat har kjernevåpen, kan man true med å bruke kjernevåpen tilbake mot dem. På denne måten kan de avskrekkes. Men dette gjelder ikke terrorister. Overfor disse kan man ikke true med å gjengjelde angrepet, siden terroristene er landløse. Frykten for at terrorister skal få tak i masseødeleggelsesvåpen, har bidratt til at enkelte regimer ønsker å handle i forkant. Land som ikke gjør nok for å motarbeide terrorismen, skal kunne angripes. Dette er mye av tenkningen bak forkjøpsangrep.

Hvis vi går tilbake til 2001, da omleggingen av det norske forsvaret startet, var det tre mål for forsvarspolitikken: å forebygge krig, å ivareta norske interesser og å ivareta norsk suverenitet. Stortinget ønsket et sterkere fokus på å forebygge og et sterkere fokus på terrorisme, samt økt fokus på norsk land- og sjøterritorium.

Nå skal forsvaret forebygge framveksten av trusler. Norge har ikke lenger ambisjoner om at vi skal kunne forsvare oss til Nato kommer oss til unnsetning, slik vi har hatt før. Kanskje det aller viktigste målet for norsk sikkerhetspolitikk er en konsolidering av det vestlige sikkerhetssamarbeidet. Nato er under sterkt press på grunn av motsetninger, og dette ser Norge på med bekymring, dels fordi Nato er Norges tilgang til internasjonalt sikkerhetsarbeid, og dels fordi vi står utenfor EU. Norges politikk under Irak-krigen var et forsøk på balansegang. Myndighetene prøvde å ikke ta side i konflikten mellom USA og enkelte europeiske land, og forsøkte å si at Norge ikke støttet krigen så lenge det ikke har et FN-mandat.

I langtidsplanen for forsvaret understrekes betydningen av FN flere steder. FN er et grunnlag for norsk sikkerhetspolitikk. Det er ingen grunn til å tvile på at norske myndigheter mener dette. Samtidig sier de at det kan være mulig å gå utenom FN, dersom det finnes et folkerettslig grunnlag, samtidig som det er et stort behov for inngripen. Et eksempel på dette er Kosovo.

Forsvaret skal ha en evne til å nøytralisere parter, ved å forebygge, avskrekke eller bekjempe. Dette eksemplifiseres gjennom *Operasjon Enduring Freedom*. Her fjernet man et regime og erstattet det med et annet. En kan si at dette var for å forebygge nye terrorangrep. Taliban-

regimet hadde ikke selv utført terrorhandlingene, men de lot terroristene oppholde seg der.

Forsvaret skal også ha en evne til å stabilisere, med den hensikt å få kontroll over situasjonen. Dette kan eksemplifiseres med Bosnia og Kosovo.

Disse to rollene, nøytralisering og stabilisering, har lenge vært framhevet, men de er tatt ut av forsvarsmeldingen og erstattet av mer runde formuleringer. Norge skal nå spille to framskutte roller, den ene krigsrettet, den andre mer fredsrettet. Realitetene er imidlertid fortsatt som under budsjettproposisjonen.

Konsekvenser av endringene i forsvaret:

- Størrelsen på hæren skal reduseres. Det blir kun små endringer i luft og marine.
- Hele strukturen blir rettet mot internasjonale operasjoner, unntaket er hjemmevernet. Styrkene skal kunne delta utenlands. Mindre styrker som må øves på en annen måte enn i trad mobiliseringsforsvar.
- Større integrering i internasjonale styrker, med medlemskap i NATOs mobile styrker.
- Mindre nasjonal handlingsfrihet.
- Det blir et tettere samarbeid med andre land. Nato krever konsensus, og det vil være press på at man ikke kan handle på egenhånd.
- Det holdes fast på verneplikten, men bare 1/3 av den mannlige befolkningen vil gis denne plikten. Dette skyldes at forsvaret er lite, og med små behov. Det foreslås beordningsplikt for internasjonale operasjoner. Alle offiserer skal kunne beordres til å delta i internasjonale operasjoner. Alt rettes inn mot internasjonal deltakelse. Mange av befalsoffiserene har stilt seg negativt til dette, og har vanskelig for å slutte seg til målet som ligger til grunn, som i Afganistan.
- Vi vil få flere vervede personer, altså en profesjonell styrke, som får lønn for det de gjør.
- Forsvaret vil bli mer profesjonalisert. Det er vanskelig å stille seg utenfor utviklingen internasjonalt. Alle Nato-landa går i denne retningen, og skal vi ikke gå i samme retning, vil dette være vanskelig. Framtidens Nato-øvelser blir ikke lenger territorielle, med andre ord blir det ikke lenger sånn at de skal beskytte deler av norsk territorium. Bykamper vil derimot være mer aktuelt.

Langtidsplanen inneholder åpenbart ingen avstandstaken fra den amerikanske doktrinen, men det er heller ingen tilslutning til den. Politikken ligger veldig tett opp til doktrinen. I den amerikanske doktrinen er det ikke samme fokus på folkeretten som i den norske langtidsplanen. Den amerikanske doktrinen er også mye mer frittalende.

Den norske planen er formulert med omhu, for å kunne ha handlefrihet. Derfor er formuleringene runde, samtidig som de tar inn over seg terrortrusselen. Den norske langtidsplanen ligner mer på EUs sikkerhetsstrategi som ble vedtatt i 2003, der formuleringer som "Vi need to act before..." og "Threat prevention cannot start too early" ble slått fast.

Forkjøpsangrep og forebyggede krig er to ulike strategier, og det er svært viktig å skille mellom de to. Dette er to helt forskjellige strategier. Forkjøpsangrep er mye mindre problematisk enn forebyggende krig. Forsvarsangrep har et visst støtte i folkeretten, mens forebyggende krig ikke har det. Det har relativt klare kriterier, som gjør det lett å vurdere om det er en reell trussel og legitim trussel. Å si at begge deler er forkastelig, er uheldig. Vi vil tjene på å holde disse to fra hverandre, om vi ønsker at Norge skal avstå fra å støtte forebyggende krig.

Det er helt grunnleggende for norsk sikkerhet at folkeretten står sterkt. Det at det åpnes for å ha operasjoner uten et FN-mandat, er likevel ikke bare en svakhet. I enkelte tilfeller er det forsvarlig å agere uten et mandat fra sikkerhetsrådet. I 1998 la for eksempel Kina ned veto mot forlengingen av styrkene i Makedonia, ikke på grunn av situasjonen i Makedonia, men fordi Kina ønsket å markere seg i et annet spørsmål. Ikke alle militære operasjoner bør skje i regi av FN. FN er veldig dårlig egnet for å lede militæroperasjoner, så det er vanskelig å se hvorfor bare FN skal kunne gjøre dette. Å insistere på at FN skal lede operasjoner, vil kunne føre til å risikere både norske liv og ikke minst lokale liv, fordi FN-ledede operasjoner ofte ledes av folk fra land med mindre fokus på menneskelig verdighet og sikkerhet. Det er et håndverk som skal utøves, og om man ikke behersker det, får det fort konsekvenser for uskyldige liv.

Vedtak:

KISP takker Torunn Laugen Haaland for innledningen.

Ulla Schmidt og Raag Rolfsen, i samarbeid med sekretariatet, lager et utkast til uttalelse om forsvarsproposisjonen St.prp. nr. 42 (2003-2004) Den videre moderniseringen av Forsvaret i perioden 2005-2008. Uttalelsen sendes KISPs medlemmer per e-post, for innspill og godkjenning.

Sak 06/04   Sosiale og politiske konsekvenser av Israels mur på Vestbredden

Innledning ved Nora Ingdal, selvstendig konsulent i Midtøsten-spørsmål

Israels mur på Vestbredden har en planlagt lengde på 70 mil, det vil si strekningen Oslo-Steinkjer. Bare elleve prosent ligger langs grensa fra 1967, resten av muren er plassert på palestinsk jord. I jordbruksområder er det ikke mur, men elektriske gjerder. I tett befolkede områder, som Abu Dis og Betlehem, er det betongmur. Muren, som er er åtte meter høy, bygges ved hjelp av 250 bulldosere. Muren går rett gjennom hus og skiller familier.

Muren ble godkjent av statsminister Barak i år 2000. Disse ambisjonene kom med andre ord ikke med Sharon; ideen om separasjon er en gammel idé. Muren er først og fremst en Arbeiderparti-tankegang. Likud ønsker ikke et slikt gjerde, fordi de ikke ønsker å splitte opp Israel.

Muren bygges i fire faser:

Nord A og B:	Elkana – Salim _ Tayasir
Midtre del C:	Elkana – Jerusalem
Sør D:	Betlehem – Hebron
Øst E:	Jordan-dalen

Abi Dis har vært inngangen til Jerusalem for palestinerne, men etter byggingen av muren er det ikke lenger adgang fra Vestbredden og inn til dit. Det bor israelere på begge sider av muren; også israelere mures inne. Det er også mange enklaver med palestinske landsbyer. 250 palestinere har israelske identitetskort. Palestinske muslimer og kristne (seks prosent) presses ut av øst-Jerusalem. Det legges også mye restriksjoner på handel og ferdsel, og innbyggerne er fortvilet.

Ved muren står det skilt: "Mortal danger – military zone. Any person who passes or damages the fence endangers his life." Dette er en defacto annektering av store deler av Vestbredden. Seksten landsbyer med totalt 11 500 personer er totalt isolert fra omverden, som resultat av den første fasen av murbyggingen. For befolkningen har dette mange konsekvenser, både sosiale, helsemessige, økonomiske og andre. Muren skaper ikke fred, det skaper en generasjon av barn som lærer fiendskap og ufred.

Rundt 100 000 trær, både sitrus, oliven og annet, har blitt revet opp i forbindelse med muren. Mange av disse oliventrærne blir solgt til israelske bosettinger. Oliventrærne har en svært sterk stilling i palestinsk kultur, og de har stor økonomisk verdi. Det blir betraktet som en fornærmelse å bli tilbudt penger – kompensasjon – for trærne. Store deler av de mest fruktbare delene av Vestbredden er muret inne på israelernes side. Det samme gjelder vannkilder, de blir lagt på israelsk side. Blant annet har grunnvannsbrønner som er gitt fra omverden til palestinerne, havnet på israelsk side. Et søppelberg som israelske bosettere har brukt, og som utgjør en stor miljøfare, har derimot blitt lagt på palestinsk side.

Alternative politiske løsningsmodeller:

1. Varig autonomi-ordning. Dette er et mål for Likud.
2. Enstatsløsning. Palestinerne er i ferd med å gå tilbake til denne løsningsmodellen.
3. Bantustans. Det innebærer omlag tretti forskjellige palestinske stater, bantustans, hvor hver enkelt gis autonomi.
4. Tostatsløsning
5. Overflytting av palestinerne. Palestinerne fra Vestbredden flyttes til andre områder. Mange i Sharons regjering snakker åpent om dette.

I februar 2004 var det høringer i Haag om murens juridiske konsekvenser på okkuperte områder. Israel – og Norge, EU og USA – var imot at

muren skulle være en sak for International Court of Justice. Haags avgjørelse er ventet i april-juni 04. Norge gjør ikke noe aktivt for å vise motstand mot muren, og det er derfor viktig at KISP sier at Norge må gjøre dette. Komiteen bør legge press på norske myndigheter.

Orientering om besøk til Midtøsten ved Olav Fykse Tveit:

Tveit var i Israel, Palestina og Jordan, først sammen med biskop Ole Christian Kvarme og deretter med prost Trond Bakkevik. Det var tydelig at palestinerne stod overfor store og mange hindringer for å komme seg på jobb, skole og sykehus, allerede før denne muren er helt tett. Kirka jobber veldig godt, og mestrer å være kirke for sitt folk. Den driver skole og kultursenter, aldershjem og andre sosiale tiltak med stor troverdighet.

Alexandria-proessen er et samtaleforum der religiøse ledere møtes for dialog. De prøver å finne et felles uttrykk og skape tillit og kontakt mellom folk som ikke har det i utgangspunktet. Trond Bakkeviks nærvær i forumet er viktig for å unngå at jødene får en for sterk posisjon i forhold til de andre trosretningene.

Kristne får nå ikke visum til å jobbe i Israel, og blir dermed forhindret i å jobbe også i Palestina. Dette er en betenkelig utvikling, samtidig som det er et problem for den enkelte som rammes av visumforbudet. Som kristne må vi ikke bare jobbe for menneskerettigheter og rettferd, vi må også jobbe for å bevare det kristne nærværet i området. Dette er en oppgave i seg selv, da det kristne nærværet kan ha betydning for stabiliteten i området.

Vedtak:

KISP takker Nora Ingdal og Olav Fykse Tveit for innledning og orientering, og tar informasjonen til etterretning.

KISP 07/04 Teologi- og bibelbruk i Israel/Palestina-debatten

Innledning ved Marit Skjeggestad, medlem av KISP

Når man leser leserinnlegg i Dagen og Vårt land, kan man få inntrykk av at konflikten i Israel og Palestina er en religiøs konflikt, hvilket den ikke er. Den er en politisk konflikt og den dreier seg om en okkupasjon. Selv om vi er en kirkelig organ, er det ikke en religionskonflikt, vi må ikke gå inn på feil premisser. Vi må med andre ord passe på at vi holder tunga rett i munnen når vi taler om teologi og bibelbruk i denne situasjonen. Det er en konflikt om livsrett, vann, jord, selvbestemmelsesrett og annet, og konflikten har etniske og religiøse berøringspunkter og konsekvenser. Disse to siste delene er tett vevd inn i konflikten, og preger hvilke muligheter en ser med hensyn til alternative løsninger.

Den som får gjennomslag for sin måte å framstille historien på, får legitimitet. Historiene om 1948 og 1967 kan fortelles på mange ulike måter. Retten til nåtiden og retten til fremtiden handler mye om å få retten til fortiden. Israelske historikere blir stilt for retten for å være landsforrædere. Forskningsarbeidene deres blir betraktet som landssvik,

fordi de bryter ned mytene om staten Israels tilblivelse. Dette er et alvorlig akademisk og teologisk problem.

Det er et ønske fra Mellomkirkelig råd om at KISP skal etablere ei arbeidsgruppe der spørsmål omkring teologiske perspektiver og bibelbruk i Midtøsten-debatten diskuteres. Vi må gjøre et grundig arbeid, for det er dype teologiske konflikter i kristen-Norge. Det finnes også en rekke akademiske konflikter, blant annet med hensyn til forståelsen av hva som er skrevet i Bibelen og hvilken autoritet de ulike tekstene skal ha. Hvilken autoritet skal for eksempel Bibelen ha i vurderingen av Israel og Guds historieplan? Dette er en ganske uryddig problemstilling som viser seg å være veldig konfliktfylt når en går inn i den. De som kalles kristensionister er mennesker som mener at sionforestillingen handler om det jødiske folket før og nå, og som mener at det jødiske folket per i dag er identisk med det jødiske folket som det som er omtalt i det gamle og nye testamentet.

Hva er så Israel i følge Bibelen? Israel blir presentert på en rekke ulike måter, og tekstene i bibelen er av forskjellig art. Israel presenteres som Bibelen, som en ikke-politisk størrelse, som en himmellengsel, som et trøstebegrep til et lidende folk, som et eksilert folk. Det er mange forskjellige forestillinger om Israel. Det kristensionistene gjør, å koble det til en konkret stat, er imidlertid uten grunnlag i Bibelen.

Hvordan forholder vi oss til det når vi snakker om Israel i kirka i dag? Mange kristensionister vil mene at løftene, de hellige skriftene, Davidløftene og annet, gjør at man må sette dette over folkeretten; en bør sette hellige tekster før verdslige. Det er i seg selv en stor diskusjon. Et religiøst, fromt menneske, uansett religion, vil gjerne følge sin egen trosoppfatning først, fordi den ligger så tett opp til ens egen identitet og forståelse. Tanken bak er at en ikke kan si nei til Gud for å følge noe annet. Dette er det viktig å ha respekt for, enten man snakker med (og om) kristensionister, jøder, muslimer og annet. Vi må handle og tale respektfullt. Et syn på den politiske konflikten må forholde seg til de politiske realitetene, men vi må ha med den religiøse dimensjonen med oss.

Hele selvforståelsen til Israel, med skriftens og historiens legitimitet, blir problematisk etter hvert som det blir kjent at restene etter dette riket, som de bygger sin selvforståelse på, faktisk ikke finnes. Det Israel vi snakker om i dag er en stat fra 1948, og vi må velge både akademiske, politiske og religiøse tilnærminger til dette faktumet.

Vedtak:

KISP tar sikte på , i samarbeid med Teologisk nemnd, å etablere ei arbeidsgruppe for å arbeide videre med spørsmålene omkring teologiske perspektiver og bibelbruk i Midtøsten-debatten.

Marit Skjeggstad oppnevnes fra KISP, og Teologisk nemnd oppfordres til å oppnevne en eller to representanter til å sitte i arbeidsgruppa.

KISP 08/04 Valg av KISPs arbeidsutvalg (KISP/AU)

Vedtak:

Arne Dale og Raag Rolfsen ble valgt ved konsensus til å sitte i KISP/AU sammen med leder Ulla Schmidt.

KISP 09/04 Evaluering av møtet

Møtet ble evaluert skriftlig. Kort oppsummert, ble møtet i følge evalueringsskjemaene vurdert som følger:

Mest utbytterikt:

Innledningene, og særlig Haalands innledning, ble nevnt av alle. Diskusjonene ble også trukket fram. Hyggelig ramme, nevnte én. Alt var bra, nevnte en annen.

Endringspotensiale:

- Tidsmangel på slutten.
- Runde om viktige politiske prosesser med relevans for KISP i tiden som kommer.
- Runde om den enkeltes spisskompetanse.
- Én i stedet for to dager.
- Én hovedsak på torsdag (for eksempel forsvarssaken), i stedet for besøk utenfra.
- Uklar agenda for KISP 2004.

Tidsbruk:

- Litt liten tid til åpen samtale og saksbehandling (samtidig er det godt at tiden ikke strekkes unødig)
- Passe. Gode saksforberedende dokumenter.
- Liten tid på slutten.
- Bra.

Vedtak:

KISP/AU og MKRs sekretariat skal ta resultatet av evalueringen av møtet til følge i planleggingen av de kommende møtene, i den grad dette lar seg gjøre.

Møtet ble hevet kl. 14.05 den 2. april.

25.05.04 MIS

Protokoll fra møte i Teologisk Nemnd 26. – 27.5 2004

Tilstede: Trond Skard Dokka (leder), Jan-Martin Berentsen, Odd Bondevik, Åse Margrethe Berger Cameron, Gunn Elvebakk, Knut Grønvik, Marianne Bjelland Kartzow, Bård Mæland, Christoffer Solbakken, Irene Tvedt, Aud Tønnesen, Gerd Marie Ådna

Forfall: Halvord Nordhaug

Fra sekretariatet: Stephanie Dietrich, Vebjørn Horsfjord og Olav Fykse Tveit (sak 5/2004 og sak 7/2004)

TN-SAK 1/2004: PRESENTASJON AV TEOLOGISK NEMNDS MEDLEMMER OG VALG AV AU OG NESTLEDER

Vedtak:

- a) Halvor Nordhaug ble valgt til nestleder
- b) Arbeidsutvalget består av leder Trond Skard Dokka, nestleder Halvor Nordhaug og Gunn Elvebakk.

TN-SAK 2/2004 PROTOKOLLER

Vedtak:

Saken tas til orientering.

TN-SAK 3/2004 ORIENTERINGSSAKER

Sakspapirer:

- a) Protokoll fra møte i Mellomkirkelig råd 16. – 17. februar 2004
- b) Minutes fra møte i Porvoo Contact Group/ Primates meeting, oktober 2003 og rapport v/Stephanie Dietrich
- c) Protokoll fra møte i den katolsk-lutherske kontaktgruppen, 26.4.2004
- d) Rapport fra GEKE-eksekutivkomitéen (tidligere Leuenberg kirkefelleskap) 23. – 25.4. 2004.
- e) Protokoll fra møte i NTSF 28.1.04.

Vedtak:

Sakene tas til orientering.

TN-SAK 4/2004 MINI-SEMINAR: DEN NORSKE KIRKES ØKUMENISKE AVTALER OG KOMPATIBILITETSSPØRSMÅLET

Sakspapirer:

Leuenbergkonkordien, Porvooavtalen, Nådens Fellesskap

Kortforedrag ved rådgiver/sekretær Stephanie Dietrich. Samtale.

Vedtak:

Saken tas til orientering.

**TN-SAK 5/2004: DIAKONAL TJENESTE I DEN NORSKE KIRKE:
EMBETSFORSTÅELSE****Sakspapirer:**

- a) Utkast til saksdokument v/Stephanie Dietrich, per 1.4.04 (nytt utkast ble lagt fram i møtet)
- b) Diverse artikler fra Vårt Land våren 2004, innlegg ved biskop em. Grønningseter og diakonforbundets leder, Ola Smeplass

Vedtak:

- a) Teologisk nemnd ber sekretariatet å ta hensyn til sine kommentarer i det videre arbeid.
- b) Saken tas til orientering

TN-SAK 6/2004: RELIGIONSTEOLOGI**Sakspapirer:**

- a) En misjonerende kirke. Studiehefte om misjon og dialog
- b) Kirken i møte med den åndelige lengsel i vår tid
- c) Guidelines for inter faith encounter in the churches of the Porvoo Communion

Vedtak:

Det arbeides videre med denne saken på bakgrunn av de forslag som kom opp i møtet.

TN-SAK 7/2004: NEMDAS ARBEID MED MIDTØSTENSPØRSMÅL**Sakspapirer:**

- a) KISPs sakspapirer til KISP 06/04
- b) Artikkel fra "die Zeit": Fahrplan nach Irgendwo, 22.4.2004, (Midtøstenkonfliktens historie – oversikt)
- c) Kirche und Israel. Ein Beitrag der reformatorischen Kirchen Europas zum Verhältnis von Christen und Juden / Church and Israel. A contribution from the Reformation Churches in Europe to the Relationship between Christians and Jews

Vedtak:

- a) Teologisk nemnd utnevner Bård Mæland og Stephanie Dietrich (sekretariatet) til å delta i et utvalg som arbeider med utformingen av et Midtøstendokument.
- b) Nemnda ber om å få saken til behandling på høstmøtet, og at det eventuelt arrangeres et fellesmøte/miniseminar sammen med KISP til behandlingen av denne saken.

TN-SAK 8/2004: 3 DOKUMENTER FRA LVF**Sakspapirer:**

- a) *Called to Communion and Common Witness* – Report of the Joint Working Group between the Lutheran World Federation and the World Alliance of Reformed Churches (1999-2001)

- b) *Growth in Communion* – Report of the Anglican – Lutheran International Working Group 2000 – 2002
- c) *The Episcopal Ministry within the Apostolicity of the Church* – A Lutheran Statement 2002
- d) Oversendelsesbrev fra LVF til kirkene, datert mai 2003

Fokus på i samtalen var dokumentet *The Episcopal Ministry within the Apostolicity of the Church*.

Vedtak:

- a) Teologisk nemnd under Mellomkirkelig råd har drøftet dokumentenes innhold og ber sekretariatet om å utforme et svarbrev til LVF på linje med samtalen i nemnda.
- b) Svarbrevet utformes i samråd med nemndas leder og følger protokollen som vedlegg.

SAK 9/2004 HØSTMØTET 2004 OG VÅRMØTET 2005

Vedtak:

Høstmøtet blir fredag 5. november. Dette blir trolig et heldagsmøte (evt. fredag ettermiddag til lørdag ettermiddag)

Vårens møte blir 7. – 8. april, evt. 3. – 4. mars 2005. Endelig dato bestemmes på høstens møte.

TN-SAK 10/2004 EVENTUELT

Ingen saker.

Vedlegg: Svarbrev til LVF. TN-Sak 8/2004

CHURCH OF NORWAY

Church Council, Council on Ecumenical and International
Relations, Sami Church Council

The Lutheran World Federation
Office of the General Secretary
P.O.Box 2100
CH – 1211 Geneva
Switzerland

Date: 23.06.2004

Our ref.: 04/401-1 SDI

Your ref.:

Responses from the Church of Norway Theological Committee to study documents

Dear sisters and brothers in Christ, dear colleagues,

the Church of Norway Council on Ecumenical and International Relations was asked to comment on three documents from the Lutheran World Federation. The three documents are *Called to Communion and Common Witness* – Report of the Joint Working Group between the Lutheran World Federation and the World Alliance of Reformed Churches (1999-2001), *Growth in Communion* – Report of the Anglican – Lutheran International Working Group 2000 – 2002, and *The Episcopal Ministry within the Apostolicity of the Church* – A Lutheran Statement 2002.

Our Theological Committee has drafted the documents on its meeting 26-27.th May 2004 in Oslo, and made its statement on them, which You will find enclosed to this letter.

We want to thank you for the profound and important theological work being done under the advice of the Lutheran World Federation, especially the work on the implementation of theological dialogues and agreements, and we are looking forward to participate in the ongoing processes and to receive and comment further study documents.

Kind regards

Olav Fykse Tveit
General secretary

Stephanie Dietrich
advisor
Direct line: 22932790

1 enclosures

Response from the Church of Norway Theological Committee, Council of Ecumenical and International Relations, to three study documents from the Lutheran World Federation

The Church of Norway Council on Ecumenical and International Relations is asked to comment on three documents from the Lutheran World Federation. The three documents are *Called to Communion and Common Witness* – Report of the Joint Working Group between the Lutheran World Federation and the World Alliance of Reformed Churches (1999-2001), *Growth in Communion* – Report of the Anglican – Lutheran International Working Group 2000 – 2002, and *The Episcopal Ministry within the Apostolicity of the Church* – A Lutheran Statement 2002.

Our Theological Committee has drafted the documents on its meeting 26-27.th May 2004 in Oslo, and would like to share the following reflections with the LWF:

We have no further comments to *Called to Communion and Common Witness* and *Growth in Communion*.

We would like to submit the following comments to *The Episcopal Ministry within the Apostolicity of the Church* – A Lutheran Statement 2002:

The need for terminological clarification: There are inconsistencies in the understanding of ‘ministry’ and the ‘office of the word and sacrament’ within the statement itself. This creates confusion and makes it difficult to get a clear understanding of the main line of thinking. The statement seems to be using the term ‘ordination’ differently in different sections. It is difficult to get a clear understanding of whether it is reserved for the office of the word and sacrament (cf. sections 12 and 15), or if it also could be used with regard to the installation of other servants of the church, e.g. deacons and the installation to the ministry of oversight, the Episcopal ministry.

The understanding of apostolicity: The document’s understanding is, to a large extent, in accordance with the understanding achieved in the Porvoo Agreement. The apostolicity of the church is related to the handing on of the mission of the Church (cf. section 6). Implicitly, the document says that the apostolicity of the church is not necessarily tied to the historical apostolic succession. We appreciate what is said in section 10: “... but all Lutheran churches understood themselves to have maintained the one apostolic ministry instituted by God.” In this way, the progress that has been made between the Lutheran churches and Episcopal churches in many countries on the subject of Episcopal ministry and apostolicity is recognized. It is important that a Lutheran Episcopal ministry is recognized as being in the apostolic succession, even if the historical chain is broken.

Three-fold Ministry and BEM: The document does not relate itself explicitly to the understanding of ministry that was worked out in *Baptism, Eucharist and Ministry* (BEM). BEM has been the foundation for many of the ecumenical agreements concerning baptism, eucharist, and ministry. In *The Episcopal Ministry within the Apostolicity of the Church*, there is no discussion of what the ministry is and of the specific tasks that belong to it. A discussion of the issue of the threefold ministry, and whether the threefold ministry could be a viable option, is also missing. This should be considered. The relationship between the ordained ministry and the ministry of oversight is not quite clear.

“The priesthood of Christ”: In section 13, it is unclear what the relationship is between the “priesthood of Christ” and ordained ministry. It seems that the ministry of deacons is in some way part of the general priesthood of Christ. We find such an understanding to be problematic.

The ordination of women to ministry: We would also like to point out that while we are happy that the document confirms the ordination of women to the pastoral office, it should not only be prayed for, but actively *worked* for (17). This is still an unresolved issue in many LWF member churches.

Other comments: Section 15 is unclear, especially with regard to the “special circumstances” mentioned.

We also find that there is little reference to the African church context, where specific problems arise such as prophets, with no formal ties to the churches, who claim authority, and how these issues should be dealt with.

Finally, we would like to thank the Lutheran World Federation for the thorough work with the reports and the statement. The statement on Episcopal ministry and apostolicity is a valuable and highly relevant contribution to the ongoing process in the Church of Norway with regard to these questions.

Oslo, 24.6.2004

SAMARBEIDSRÅD FOR MENIGHET OG MISJON REFERAT FRA FELLESSLAMLING 13.-14. mai 2004 MED DE REGIONALE SMM-UTVALG

Til stede:

- Areopagos:

Knud Jørgensen

- Den Norske Israelmisjon:

Hellen Tronhaugen Bechensten

- Den Norske Tibetmisjon:

Grethe Raddum

- Det Norske Misjonsselskap:

Kjetil Aano og Magne Smørdal

Agnar Aasland (deler av tiden)

- Kirkemøtet:

Erling J. Pettersen og Olav Fykse Tveit

Misjonsalliansen:

Hans Tore Leithe (også representant for SMM Tunsberg)

- Normisjon:

Marianne Kraft

- SMM:

Tore Laugerud og Audhild Kaarstad

- Agder BD:

Randi Nordgaard Hermstad, misjonskonsulent

- Bjørgvin BD:

Arve Hansen Haugland og Gunvor Eline Kristensen, SMM Bjørgvin

- Hamar BD:

Bjørn Vilberg, internasjonal konsulent

- Nidaros BD:

Olav Dahle Svanholm, misjonskonsulent

Åslaug Elvebakk, SMM Nidaros

- Nord- Hålogaland BD:

Annhild Fyhn, misjonskonsulent

- Oslo BD:

Merete Lien Utaker, misjonskonsulent

- Stavanger BD:
Kjell Børge Tjemsland, misjonskonsulent
Åge Bognø, SMM Stavanger

- Sør-Hålogaland BD:
Terje Estensen, fungerende misjonskonsulent

- Tunsberg BD:
Knut Edvard Larsen, misjonskonsulent

I forkant av møtet var SMM gjester hos NMS, som presenterte seg selv og orienterte om sider ved sitt arbeid. Hovedpunktet i programmet var et seminar om *Lokal menighetsplanting – global kirke* v/Rune Rasmussen, Oddbjørn Stangeland, Ove Sjursen og Frode Helvig. Arne Sørås, Rune Rasmussen og Rolf Kjøde ga et innblikk i ”Menighetsplanting i bedehusland – nye veier”.

Merknad til referatet

På SMM-samlingen i Tromsø i juni 2003 ble det uttrykt behov for mer kontakt og utveksling mellom region- og sentralledd. Det ble i år fulgt opp ved at regionene ble mer involvert i forberedelsen og gjennomføringen av møtet. Samtidig reduserte man styresakene for å gi samlingen mer karakter av et kreativt verksted for hele SMM-fellesskapet. Referatet gjenspeiler dette.

SAK SMM 08/04: RAPPORTER FRA MISJONSKONSULENTENE

Bakgrunn: Skriftlige rapporter 2003 fra misjonskonsulentene var vedlagt sakspapirene. Møteleder hadde på forhånd plukket ut av rapportene noen hovedtemaer.

Behanling: Møteleder trakk konsulentene og SMM-medlemmene med i en spontan samtale rundt hovedtemaene. Temaene og noen av kommentarene til disse er gjenngett i det følgende.

Tema 1: Det er behov for at organisasjonene styrker sin oppfølging av menighetsavtalene
Hvordan skal misjonsprosjekt følges opp? Hva kan organisasjonene bidra med?

- Avtalene redegjør ofte detaljert for hva menigheten skal gjøre, men ikke hva organisasjonene skal gjøre.
- Det er møtene med de som bringer inspirasjon fra misjonsarbeidet som fungerer.
- Menighetene spør etter informasjon, men mener kanskje relasjon. En må kunne utnytte bedre mennesker som har vært ute og reist. Dette er vanskeligere i nord enn i sør.

Tema 2: Misjon under visitasen

Hvordan blir misjon belyst i visitasene/visitasrapportene?

- Før visitasen er menigheten selv med og definerer utfordringene.
- Under visitasdagene avhenger det av biskopen og menigheten om misjon blir belyst eller nevnt som en viktig del av menighetens selvforståelse og arbeid.
- Visitasrapporten reflekterer som regel hvordan misjon er ivaretatt i menigheten, men det er opp til den enkelte biskop å forme denne rapporten slik han/hun ønsker. Stiftsdirektørene har imidlertid påvirkningskraft. Åge Bognø bes om å ta dette opp på stiftsdirektørenes møte.

Tema 3: Ungdom og misjon

Flere bispedømmer legger vekt på samarbeid mellom konsulentene når det gjelder ungdomsfokus. Noen legger vekt på reiser og inspirasjon fra andre land. I forhold til trosopplæringen er det særlig aktuelt å samarbeide på tvers. Misjon og solidaritet vil kunne gi spennende og viktige bidrag til trosopplæringen, særlig 15-18 års fasen.

Tema 4: Religionsdialog

Deltagelse i dialoger og arbeid med dialogforståelse blir stadig mer aktuelt i bispedømmene. Misjonskonsulentene blir ofte forespurt/involvert. Areopagos jobber med kursmodeller for dialog som heter: "Du – jeg - og vi to!" Dette skal prøves ut i 3 bispedømmer.

Tema 5: Integrasjon av Misjonsalliansen som nytt medlem

Misjonskonsulentene uttrykker glede og forventning over at Misjonsalliansen er blitt med og understreker betydningen av at de blir en aktiv del av arbeidsfellesskapet. Misjonsalliansen setter pris på å være med fordi de forstår seg som en misjonsorganisasjon, ikke en diakonal bistandsorganisasjon. Gjennom SMM ønsker de å styrke sitt åndelige "bæregrunnlag" i Norge.

Tema 6: Menighet i bevegelse (MiB)

- Noen spør om MiB fører til en blanding av begrep - mellom det å være folkekirke og det å være misjon - mellom misjon og menighetsutvikling.
- I Agder har de etablert et spesielt verdifokus.
- Misjonskonsulentene opplever det vanskelig å få inn svar på prosjektets fire spørsmål.
- Innad i SMM har vi blitt mer modne i forhold til vår oppgave. Oppgaven er ikke først og fremst "å få misjon inn i menigheten". Menighetens behov er større. Å være kirke *er* misjon.
- Det er gode tilbakemeldinger på Sindre Eides seminarer der han kombinerer trosopplæring, MiB og gudstjenestearbeid. Det er viktig å bruke ham og utvikle samarbeidet videre.
- Presentasjonen av prosjektet må sikte på å få i gang en prosess. Prosjektpresentasjonsheftet forutsetter at leserne vet hva det handler om. Mange trenger en definisjon av misjon.

Tema 7: Strategisk arbeid for å rekruttere fremtidige medarbeidere til tjeneste

Det er flere felles-arrangement som fokuserer dette. I Oslo arbeider de med ungdomskonferansen PÅFYLL og i Stavanger med mulighetene for å fokusere på kallet. I Nidaros har de et tilbud om ettårings-/teamtjeneste for ungdom. De vil ha en stor presentasjon av dette på utdanningsmesser.

Tema 8: Ressursmateriale

Utvexling av ressurser og ideer er kommet lenger enn før. Det er bra. Samtidig er det viktig å fristille hverandre til å lese selektivt det som kommer av informasjonsutveksling på e-post.

Vedtak:

SMM tar rapportene fra misjonskonsulentene til etterretning.

SAK SMM 09/04: VERKSTED OM SMM-ARBEIDET I BISPEDØMMENE

Bakgrunn: Verkstedet er en oppfølging av SMMs arbeid med de overordnede problemstillingene som kom fram under fellessamlingen i Tromsø, gjennom misjonskonsulentenes rapporter for 2002. På bakgrunn av rapportene ble det utarbeidet et problemnotat til SMM-møtet i desember. Notatet er tidligere sendt misjonskonsulentene, for å gi rom for en grundig refleksjons- og forberedelsesprosess, og mulighet til å involvere de regionale SMM-utvalgene.

Verkstedet er forberedt av sekretariatet, sammen med misjonskonsulentene i Agder og Stavanger. Verkstedet tar opp tre av de fire problemstillingene som ble reist i notatet. Den fjerde (vekt på strategiarbeid, kontakt og utveksling) søkes ivaretatt gjennom hele samlingen, og spesielt gjennom arbeidet med strategiplanen (Sak 10/04). I mellomtiden har trosopplæring kommet opp som et nytt, viktig temaområde. Dette tas inn i verkstedet som et nytt fjerde punkt.

Behandling: Fire av misjonskonsulentene holdt forberedte innledninger der de bar fram noen erfarte problemstillinger/utfordringer til hvert sitt temaområde:

1. *Hvordan "selge" misjon i menighetene?*
Hva med misjonsprosjektene? Hva med "Menighet i bevegelse"?
Problembærer: *Merete Utaker*
2. *Misjon/misjonsprosjektet som en ressurs i menighetens trosopplæring.*
Problembærer: *Knut Edvard Larsen*
3. *Ubalanse i forventninger.*
Mellom ulike parter: bispedømmekontor, SMM-utvalg, menigheter og ulike misjonsorganisasjoner. Hvordan håndterer vi det?
Problembærer: *Annhild Fyhn*.
4. *Misjonskonsulenten som "altnuligmann/-kvinne".*
Bispedømmekontorene ønsker å bruke misjonskonsulenten til mange ulike oppgaver. Er dette uttrykk for "underskudd" ved kontorene, maksimal utnyttelse av konsulentenes brede kompetanse, eller integrasjon av misjon i hele bispedømmets arbeid? Hvilken holdning har vi til bred/ konsentrert bruk av misjonskonsulentene?
Problembærer: *Olav Dahle Svanholm*.

Innledeerne leverte skriftlige spørsmål til gruppearbeid. Gruppene ga kreative innspill til løsninger på de punktene innledeerne hadde skissert, prioriterte innspillene og rapporterte til plenum, som til sist kommenterte og drøftet gruppearbeidet. Arbeidet hadde karakter av et verksted, og det ble ikke fattet noe vedtak.

Resyme av innledningene og gruppearbeidet, er vedlagt referatet.

SAK SMM 10/04 STRATEGIPLAN 2005-2007 – EN SKISSE

Bakgrunn: SMM begynte sitt arbeid med ny strategiplan på marsmøtet ved å innhente bidrag fra partene. Både sentralt og i flere bispedømmer har det kommet fram et ønske om å koordinere strategiarbeidet. En skisse til strategiplan, utarbeidet på grunnlag av innspillene fra partene, ble derfor lagt fram kommentarer og drøfting på fellessamlingen. Skissen var sendt ut på forhånd.

Behandling: Èn fra hver region (misjonskonsulent eller leder av SMM-utvalget) og èn fra hver medlemsorganisasjon i SMM ga forberedte kommentarer til skissen. Deretter ble planen drøftet i plenum.

Vedtak:

Daglig leder bes legge fram på SMM møtet 08.09 et forslag til strategiplan for 2005-2007, på grunnlag av det som kom fram under møtet.

SAK SMM 11/04 REFERATSAKER OG ORIENTERINGER

- a) *Referat fra SMM-møtet 01.03.04 ble godkjent*
- b) *Referat fra AU 12.04 ble tatt til etterretning*

- c) *Fremdriftsrapport for prosjekt Menighet i bevegelse* ble tatt til etterretning.
- d) *Prosjekt Misjon i åpenbaringstiden*. Referat fra møte i prosjektgruppa ble tatt til etterretning.
- e) *SMM og trosopplæringen*: Det har vært holdt et komitèmøte som oppfølging av SAK SMM 03/04. Referat fra møtet ble tatt til etterretning. Det ble kommentert at det var beklagelig med så stort sykdomsforfall til dette møtet. anbefalingene i referatet bør sorteres opp mot det som har kommet fram gjennom verkstedet, og ses i sammenheng med strategiarbeidet.

f) *Nytt fra partene*

Tibetmisjonen: De har ansatt ny informasjonsmedarbeider, Trond Johansen. De skal i løpet av året feire i Norge 50-års jubileum for United Mission to Nepal.

Israelmisjonen: De arbeider mye med informasjon og markedsføring, i forhold til den aktuelle situasjonen. De håper å finne nøkkelpersoner de kan spille på i menighetene for å få større engasjement.

MKR: Olav F. Tveit fortalte fra en tur til Israel og de palestinske områdene, sammen med biskop Kvarme. De møtte bl.a. messianske menighetsledere. Den messianske bevegelsen opptrer nå mer offentlig og er opptatt av å se begge sidene av konflikten. Det planlegges et besøk til Brasil i oktober. Biskop Dahl, Erling Pettersen, OFT, Ingrid Vad Nilsen og Estrid Hessellund deltar. Besøket er en oppfølging av samarbeidsavtalen med IECLB undertegnet i Winnipeg. MKR samarbeider med misjonsorganisasjoner om misjon og menneskerettigheter. De ønsker bl.a. å arbeide med etisk forsvarlig misjon. KM har utfordret MKR til å gjøre sitt arbeid mer kjent i menighetene og bispedømmene. Neste MKR-møte legges til Fredrikstad og vil bl.a. inneholde samtaler med lokale om hva slags internasjonalt engasjement som finnes.

Misjonsalliansen: De er opptatt av å bli kjent og gjøre seg kjent. Tore Laugerud kommer på deres landsrådsmøte. Planlegger en samling til høsten for kontakter i lokale SMM-utvalg. De er opptatt av å engasjere voluntører i SMM-nettverket, og av hvordan de kan bruke nettet til informasjon. Planlegger en strategi rundt dette. Avtalemøter kan gå inn og sjekke der. De jobber mye med avtalene slik at de kan bli realistiske og kvalitetssikres.

Normisjon: De skal ha en samling til sommeren med misjonsansvarlige. Ønsker å finne veien videre sammen. Har store utfordringer når det gjelder å ta nettet i bruk. Stram økonomi og nedskjæringer gjør det vanskeligere å ha fokus på en stor bredde.

NMS: NMS har etablert en referansegruppe som skal utarbeide strategi for arbeidet i menighetene. Prioriteringer: 1) Menighet i bevegelse; 2) Styrke misjonsengasjementet i menighetene ved bedre oppfølging av avtalene; 3) Styrke gjensidige relasjoner mellom menigheter og samarbeidskirker.

Areopagos: De har sendt ut en prosjektmappe, som bl.a. inneholder en skisse til dialog-kurs i menighetene. I løpet av høsten vil 32 norske prester reise til HK som ledd i et PF-opplegg i pastoral lederutvikling. De skal primært lære om spiritualitet. Knud J. skal holde foredrag på årsmøtet i Folkekirkens misjon om: Misjon og fornyelse. Vinden blåser fra sør og øst.

PROTOKOLL
KIRKENS NØDHJELPS REPRESENTANTSKAPSMØTE
 Kristiansand, 23.- 24. april 2004

Deltakere:

Oslo bispedømmeråd	Harald Gundersen	
Borg bispedømmeråd	Ragnhild Stranden	(vara)
Hamar bispedømmeråd	Dag Landmark	
Tunsberg bispedømmeråd	Kjell Håkon Andersen	
Agder bispedømmeråd	Erling Jakobsen	
Stavanger bispedømmeråd	Reidar Møller	
Bjørgvin bispedømmeråd	Torbjørn Jarle Fjøren	
Møre bispedømmeråd	Erling Sølvik	
Nidaros bispedømmeråd	<i>forfall</i>	
Sør-Hålogaland bispedømmeråd	Brita Bye	(valgkomité)
Nord-Hålogaland bispedømmeråd	Line Merethe Skum	
Dnk – Kirkemøtet	Sissel Hodne Steen	
	Ingrid Vad Nilsen	
	Stig Lægdene	
	Berit Wenaas	
Samisk Kirkeråd	Ronald Urheim	
Ungdomsrepresentant	Erlend Rogne	
NORME	Tore Askildsen	(vara)
Norges Samemisjon	Sølvi Endresen	
Normisjon	Mari-Anne Nybraaten	
Norges KFUK/KFUM	Camilla Ravnsborg Aschjem	
Norges Kristelige Student- og skoleungdomslag, NKSS	<i>ikke oppnevnt</i>	
Den Evangelisk Lutherske Frikirke	Dagfinn Stærk	
De Frie Evangeliske Forsamlinger	Kjell Ohldieck	(valgkomité)
Det Norske Baptistsamfunn	Billy Taranger	
Det Norske Misjonsforbund	Gunnar A. Nordby	(vara)
Frelsesarméen	Inger Marit Nygård	
Metodistkirken i Norge	Gunnar Bradley	
Pinsebevegelsen i Norge	Frank Matre	
<u>Styret</u>	Thor Bjarne Bore	(styreleder)
	Liv Berit Carlsen	(nestleder)
	Hans Olav Høivik	
	Kurt Mosvold	
	Knut Østbye	
	Marianne Skjortnes	
	Marit Lindheim	(ansatte-repr.)
	John Lineikro	(ansatte-repr.–vara)
<u>Administrasjonen</u>	Atle Sommerfeldt	(Gen. sekretær)
	Anne Seland	(Adm. sjef)
	Knut Christiansen	(Utenlandssjef)
	Leila Valvik Raustøl	(Komm. sjef)
	Gunstein Instefjord	(MR-SU sjef) <i>lørdag</i>
	Ole Bjørnar Lunde	(nettverksleder)
	Sidsel Riis Evensen	(sekretær)
Ressursperson GSP	Gweneth Berge	(KN)
Regionskonsulent	Astrid Hareide	(KN)

Sittende Representantskaps ordfører, Billy Taranger, åpnet møtet og ga ordet til biskop Olav Skjevesland, som ønsket Kirkens Nødhjelp velkommen til Kristiansand. Han løftet fram den nye Globale Strategiplans fokus på menneskeverdet som en Gudgitt gave og Kirkens Nødhjelps helhetlige tilnærming til arbeidet som gode redskaper for et sakssvarende diakonalt oppdrag. Han hilste Representantskapet med 1 Kor 15,58: "...deres arbeid i Herren er ikke forgjeves". Billy Taranger ønsket velkommen til det nye Representantskapet - spesielt til alle nye og påpekte at det å sitte i Representantskapet er en betydningsfull oppgave i en stor organisasjon som forvalter store midler til store oppgaver i verden.

Opprop ved generalsekretær: Det var innkalt vara for fire representanter. Den ene vara'en måtte melde forfall samme uke. NKSS har ikke oppnevnt sine representanter.

Ingen innvendinger til innkalling og sakspapirer.

Saksliste ble godkjent. Ingen saker meldt til eventuelt.

Berit Wenaas og Camilla Ravnsborg Aschjem ble enstemmig valgt til *protokollunderskrivere* i tillegg til ordfører og generalsekretær.

Sak 01/2004 VALG AV ORDFØRER OG VARAORDFØRER FOR PERIODEN RS 04 TIL RS 07

Leder av valgkomitéen, Brita Bye, la fram komitéens begrunnede forslag til kandidater.

Representantskapet fattet følgende

VEDTAK:

Billy Taranger velges som Representantskapets ordfører for perioden f.o.m. RS 2004 til RS 2007. (25 stemmer for – 0 mot – 1 blank)

Berit Wenaas velges som Representantskapets varaordfører for perioden f.o.m. RS 2004 til RS 2007. (26 stemmer -0 mot - 0 blanke)

Sak 02/2004 PROTOKOLL FRA REPRESENTANTSKAPSMØTET 2003

Representantskapet fattet følgende enstemmige

VEDTAK:

Protokoll fra Representantskapsmøtet 25.-26. april 2003 godkjennes.

Sak 03/2004 STYREPROTOKOLLER TILSENDT REPRESENTANTSKAPET

Styreleder Thor Bjarne Bore oppsummerte styrets virksomhet og kommenterte hovedtrekk. Styret har hatt 8 møter og har behandlet snaut 100 saker siden forrige Representantskapsmøte, deriblant 25 saker vedr. økonomi, 15 vedr. strategier, 15 styre / RS-relaterte saker, 4 saker om nye kontorlokaler og 24 saker med faste poster. Styreleder kommenterte spesielt behandlingen av strategier i styret.

Spørsmål og kommentarer ble gitt til følgende saker -saksnummer i ( ):

(27.C) Kirkens Nødhjelp opplever ingen privilegier hos nåværende bistandsmyndigheter p.g.a. vår kirkelige identitet. Den generelle styrkingen av organisasjoner i sivilt samfunn har kommet både oss og misjons-organisasjoner til nytte.

(27.E) Kort oppdatering på Kirkens Nødhjelps aktiviteter i Irak pr. i dag. Sikkerheten for våre ansatte kommer først. Vi jobber lite gjennom lokale organisasjoner i Irak. Det krever desto mer av våre egne ansatte. Irak har vært et gjennombrudd for Kirkens Nødhjelps arbeid med UNICEF.

(34, pkt. 1-4) Kirkens Nødhjelp registrerer økt interesse og forståelse for hva vi gjør hos oppdragsgivere.

(59) Kirkens Nødhjelps behov for å løfte internasjonal kommunikasjon og global beslutnings-påvirkning er bakgrunnen for samarbeidet med Worldview Rights. Vi har hittil ikke klart å hente ut maksimalt potensiale i samarbeidet. Økonomien hos WR var dårligere enn hva våre forundersøkelser viste. Vi har tatt tapet fullt ut økonomisk i 2003.

(86.A) Styret og Representantskapet ga ros til Changemaker for deres innsats blant ungdom i Norge. Markeringen ved St. Olavs kirke mot Den katolske kirkes holdning til kondomer ble kommentert. Aksjonsformen skal ikke være en vanlig aksjonsmåte. Soknepresten i St. Olav ble invitert til samtale, men takket nei. De respektive organisasjonenes ungdomsrepresentanter møttes til samtale.

(02.B) Kirkens Nødhjelp har funnet det nødvendig å konsultere juridisk sakkyndige i tilknytning til aksjoner mot store internasjonale konsern. Selv om de ofte truer med det, går de likevel sjelden til søksmål.

(02.D) Viktig å få fram at Kirkens Nødhjelp støtter fredsbyggere blant både jøder og palestinere. Det skal sendes svar til både Pinsevennenes Predikantkonferanse og til Samemisjonen.

Representantskapet fattet følgende enstemmige

VEDTAK:

Representantskapet tar de framlagte styreprotokoller til etterretning og takker styret for årets arbeid og for tid og krefter nedlagt i arbeidet.

Sak 04/2004 STYRETS ÅRSMELDING 2003

'Styrets oppsummerende vurderinger' som innleder Årsmeldingen, er styrets rapport til Representantskapet. I år er det lagt vekt på hvordan helheten i Kirkens Nødhjelps arbeid bidrar til fattigdomsbekjempelse.

Styreleder innledet med bl.a. å gjennomgå rollefordelingen mellom organisasjonens ulike nivåer. Representantskapet vedtar overordnet prinsippgrunnlag, styret vedtar global strategiplan og andre strategier, generalsekretær vedtar posisjoner og kampanjer og ad hoc-saker som hviler på vedtatte posisjoner.

Kronikken "Engasjement for rettferdighet og fred i det hellige land" av Atle Sommerfeldt er ment som en redegjørelse for Kirkens Nødhjelps arbeid i Israel/Palestina. Generalsekretæren kan vanskelig se at organisasjonen kan ha en annen holdning til 'muren', men valget av aksjonsdag samtidig med Krystallnatten, var uheldig. 9. november bør være forbeholdt antisemittisme/antirasisme-markeringer. Noen representanter formidlet at deres kirkesamfunn var uenig med de posisjoner Kirkens Nødhjelp ved generalsekretær hadde inntatt i Israel / Palestina konflikten. De uttrykte samtidig uro over at politisk posisjonering vil ta overhånd. Andre representanter påpekte at det ikke er mulig å ha en nøytral holdning når Kirkens Nødhjelp skal bekjempe undertrykkelse og fattigdom. De uttrykte også støtte til Kirkens Nødhjelps posisjoner i Israel / Palestina konflikten. Alle var enige i at det er viktig å informere godt, også til Representantskapsmedlemmer og oppdragsgivere, når posisjoner og kampanjer lanseres. Det ble også understreket at Kirkens Nødhjelp ikke måtte utvikles til et resolusjonsorgan, noe styreleder og generalsekretær var helt enige i.

Det skal sendes svar til de to oppdragsgiverne som har sendt brev om saken.

Øvrige temaer som ble kommentert fra årsmeldingen:

Fasteaksjonens økte oppslutning hos eierskapet og utfordringene til mer lokalt økumenisk samarbeid, ordlyd i teksten om urfolk, utfordringer i Burma, Kirkens Nødhjelp & menighetenes aksjon for forbruk og rettferd, global responskapasitet og 'glemte' katastrofer, Sudan-konflikten. Representantskapet uttrykte generell tilfredshet med Kirkens Nødhjelps arbeid

Representantskapet fattet følgende enstemmige

VEDTAK:

Representantskapet godkjenner styrets årsmelding for 2003 (Styrets oppsummerende vurderinger). Det bes om at teksten *Møte med urfolk* på s. 14, slutten av 2. avsnitt "...kjemp for urfolks rettigheter og muligheter til å leve 'primitivt'" blir endret til "...kjemp for urfolks rettigheter og muligheter til *selvbestemmelse*."

Sak 05/2004 FORSLAG TIL STATUTTENDRINGER og JUSTERINGER AV RETNINGSLINJER FOR VALGKOMITÉEN

Styrets tilsendte forslag ble kommentert og gjennomgått av generalsekretæren. Det ble gitt innspill til alternative løsninger/ordlyd og stilt spørsmål til bl.a. prosessen, observatørens eierskap/forpliktelse, nødvendigheten av å delta i styre oppnevnelser i statuttene.

NORME ønsket å sikre dialogen mellom de to store misjonsorganisasjonene NMS / NLM og Kirkens Nødhjelp. Det ble enighet om at disse skal inviteres som deltakere på Representantskapsmøtets strategiske drøftinger/fagdel - som del av NORME.

Saken ble stemt over punkt for punkt.:

1. Paraply-organisasjoner får ikke status som oppnevne instans i Kirkens Nødhjelps Representantskap.

26 for – 0 mot – 1 avholden

2. Paraplyorganisasjoner og økumeniske organisasjoner kan etter søknad få observatørstatus i Representantskapet. Observatører får talerett, men ikke forslags- og stemmerett.
Enstemmig vedtatt
3. Dagens ordning for representasjon i Representantskapet opprettholdes med endring for Pinsebevegelsen, som får mulighet til å oppnevne to – 2- representanter, derav minst én fra Predikantkonferansen.
Enstemmig vedtatt å stryke siste delen av setningen. Anliggende tas med i et tillegg til § 4's forventninger som ble vedtatt i fjor.
Bestemmelsen om å øke Pinsebevegelsens representasjon fra 1 til 2: 26 for – 0 mot -1 avholden
4. Statuttens § 4a, 1. setning gis følgende ordlyd: "Representantskapet består av representanter for kristne trossamfunn eller kirkegrupperinger i Norge og er oppnevnt av disse".
Enstemmig vedtatt
5. Aldersgrensen i Statuttens § 4a, andre strekpunkt heves fra 25 år til 30 år.
Skal ikke stå i statuttene. Anliggende tas med i et tillegg til § 4's forventninger som ble vedtatt i fjor.
6. Organisasjonene for ungdomsarbeid og indremisjon nevnes med navn i strekpunkt 3, § 4a
Fikk tilslutning, men ble ikke stemt over siden det ikke innebærer noen endring.
7. I tråd med vedtaket i sak 06/2003 om endring av ordlyd i § 4a, 1.setning, endres også teksten i § 4a, siste avsnitt, 2.setning til å hete "Andre kristne trossamfunn eller kirkegrupperinger i Norge kan søke om rett til å oppnevne medlem av Representantskapet".
Enstemmig vedtatt
8. § 4a, får et tillegg helt til slutt som lyder: " Paraplyorganisasjoner og økumeniske organisasjoner kan etter søknad få observatørstatus i Representantskapet. Observatører får talerett, men ikke forslags – og stemmerett."
Enstemmig vedtatt
9. Kirkens Nødhjelps Representantskap foreslår for Kirkemøtet at Den norske kirkes Bispemøte's tidligere representant overføres til Kirkemøtets 'kvote'. Representantskapet ønsker at én av de syv representantene som Kirkemøtet i tråd med dette skal oppnevne, er biskop.
Skal ikke stå i statuttene. Anliggende tas med i et tillegg til § 4's forventninger som ble vedtatt i fjor.
10. Følgende presisering legges til statuttens § 5, etter avsnitt 3:
Ved fratreden 'utenom tur' av et fast styremedlem, rykker 1. varamedlem opp med fast plass i styret for den gjenstående delen av valgperioden til det fratredende medlemmet.
På neste Representantskapsmøte foretas det suppleringsvalg på varamedlem.
Enstemmig vedtatt
11. Følgende tillegg gjøres i "Retningslinjer for Valgkomitéen i Kirkens Nødhjelp" pkt. 2:
Valgkomitéen skal foreslå kandidater til følgende valg:
e. Ordfører og varaordfører
Enstemmig vedtatt

I diskusjonen rundt detaljer for oppnevningene (pkt. 3, 5 og 9) ble det fremmet forslag om å samle de to første strekpunktene i listen over oppnevnte instanser (i § 4a) som gjelder Den norske kirke i en kortutgave uten spesifikasjoner. Detaljene skal framkomme i et tillegg til de vedtatte forventningene til oppdragsgiverne

Enstemmig vedtatt.

Disse vedtakene påvirker ordlyden i statuttens § 4 a, § 5, Retningslinjene for Valgkomitéen og vedlegget om forventninger til Kirkens Nødhjelps oppdragsgivere.

I tråd med overstående stemme-resultat fattet derfor Representantskapet følgende

VEDTAK:

a) § 4a i Kirkens Nødhjelps statutter får følgende ordlyd:

"Representantskapet består av representanter for kristne trossamfunn eller kirkegrupperinger i Norge og er oppnevnt av disse. Oppnevningen er som følger:

- Den norske kirke - 1 medlem fra hvert bispedømmeråd og 7 medlemmer valgt av Kirkemøtet
- Nasjonale kristne organisasjoner for ungdomsarbeid og indremisjon – 1 medlem hver: Normisjon, Norges Samemisjon, Norges Kristelige Student og Skoleungdomslag, Norges KFUK/KFUM
- Den Evangelisk-Lutherske Frikirke -1 medlem
- De Frie Evangeliske Forsamlinger -1 medlem
- Det Norske Baptistsamfunn -1 medlem
- Det Norske Misjonsforbund -1 medlem
- Frelsesarméen -1 medlem

- Metodistkirken i Norge -1 medlem
- Pinsebevegelsen i Norge -2 medlemmer

For alle oppnevnes personlig vararepresentant.

Andre kristne trossamfunn eller kirkegrupperinger i Norge kan søke om rett til å oppnevne medlem av Representantskapet. Slike søknader behandles av Representantskapet etter innstilling fra styret og krever 2/3 flertall av de frammøtte for å bli vedtatt.

Paraplyorganisasjoner og økumeniske organisasjoner kan etter søknad få observatørstatus i Representantskapet. Observatører får talerett, men ikke forslags – og stemmerett.”

b) § 5, 3. avsnitt i Kirkens Nødhjelps statutter får følgende ordlyd:

Funksjonstid for styrets medlemmer og varamedlemmer er 3 år fra Representantskapsmøtet t.o.m.

Representantskapsmøtet. Hvert år trer henholdsvis 2-2-3 medlemmer og ett varamedlem ut av styret. Nye varamedlemmer suppleres fortløpende i prioritert rekkefølge. Uttredende styremedlemmer kan gjenvelges, men ingen kan være styremedlem i mer enn 9 år sammenhengende.

Ved fratreden 'utenom tur' av et fast styremedlem, rykker 1. varamedlem opp med fast plass i styret for den gjenstående delen av valgperioden til det fratredende medlemmet. På neste Representantskapsmøte foretas det suppleringsvalg på varamedlem

c) Retningslinjer for Valgkomitéen i Kirkens Nødhjelp, pkt. 2 får følgende ordlyd:

Valgkomitéen skal foreslå kandidater til følgende valg:

- Styrets leder
- 2 eller 3 styremedlemmer
- 1 varamedlem til styret
- Leder og 4 medlemmer til valgkomité
- Ordfører og varaordfører

d) Tillegget til Kirkens Nødhjelps statutter § 4 (vedtatt på RS 2003) om forventninger til oppdragsgiverne får følgende tillegg som pkt. 7:

- Kirkens Nødhjelp ønsker at Den norske kirke i sin oppnevning inkluderer en biskop, en fra Samisk Kirkeråd og en ungdomsrepresentant under 30 år. Likeledes er det ønskelig at Pinsebevegelsen oppnevner minst én representant fra Predikantkonferansen.

e) Norske misjonsorganisasjoner som Kirkens Nødhjelp har et betydelig samarbeid med og som ikke er medlemmer av representantskapet, inviteres til Representantskapsmøtet som deltakere på de strategiske drøftingene/fagdelen.

(dette vedtaket får ikke statuttmessig konsekvens)

Sak 06/2004 GODKJENNING AV OBSERVATØRER I KIRKENS NØDHJELPS REPRESENTANTSKAP

Saken henger sammen med vedtaket i sak 05. Representantskapet ba i fjor styret om å utrede muligheten for en observatørstatus i Representantskapet. Konkret dreier det seg p.t. om to aktuelle organisasjoner: NORME og Global Aid Network.

Sakspapiret til årets møte burde inneholdt noen objektive kriterier for en slik status. Samarbeid på utefronten (faktisk og potensielt) og villighet til forpliktelse i Norge er lagt til grunn.

Det ble stilt spørsmål ved om Representantskapet er eneste mulige forum for dette samarbeidet.

Representantskapet fattet følgende

VEDTAK:

- NORME godkjennes som observatør til Kirkens Nødhjelps Representantskap. *Enstemmig.*
- Global Aid Network godkjennes som observatør til Kirkens Nødhjelps Representantskap. *20 stemte for, 1 mot og 5 var avholdne.*

I svaret til organisasjonene bør det klargjøres hva som forventes av observatører.

Sak 07/2004 VALG AV MEDLEMMER OG VARAMEDLEMMER TIL KIRKENS NØDHJELPS STYRE FOR PERIODEN RS 2004 – RS 2007

Saken ble presentert av valgkomitéens leder, Brita Bye. Det ble redegjort for aktuelle kompetansebehov i styret p.t. samt for valgkomitéens vurderinger. I tråd med tradisjonen la

komitéen fram prioritert kandidatliste. Det var kun kommet inn ett forslag fra eierskapet./
Representantskapsmedlemmene.

Det ble etterspurt kandidater under 30 og kandidater nordfra. Verken alder eller geografi er blant de kriterier statuttene legger til grunn for styremedlemmer. Representantskapsmedlemmene oppfordres til selv å bli flinkere til å komme med forslag på kandidater.

En presentasjon av kandidatene med mer vekt på profil i forhold til Kirkens Nødhjelp strategi er ønskelig. Styremedlemmer ble oppfordret til å prioritere styremøtene.

For de 2 faste plassene i styret for de tre neste årene var det 5 kandidater. Valget ga følgende utfall:

Trine Skarbøvik Heimerback – 21 stemmer

Olav Fykse Tveit – 19 stemmer – gjenvalg

Hilde Singsaas – 6 stemmer

Anne Skjelmerud 4 stemmer

Per Anders Nordengen – 2 stemmer

Etter at resultatet av valget på faste medlemmer var klart, la valgkomitéen fram forslag til prioritert kandidatliste for varavalget.

Til varavalget stilte 3 kandidater til de 2 ledige plassene. Valget ga følgende utfall:

Martin Kulild – 24 stemmer

Anne Skjelmerud – 14 stemmer

Hilde Singsaas – 12 stemmer

1 stemme ble forkastet.

VEDTAK:

1. Som fast medlem av Kirkens Nødhjelps styre for perioden fra RS 2004 t.o.m. RS 2007 velges
Trine Skarbøvik Heimerback og Olav Fykse Tveit.
2. Som varamedlem til Kirkens Nødhjelps styre velges
Martin Kulild - for perioden fra RS 2004 t.o.m. RS 2006
Anne Skjelmerud - for perioden fra RS 2004 t.o.m. RS 2007

Sak 08/2004 VALG AV VALGKOMITÉ FOR PERIODEN FOM RS 2004 TIL RS 2007.

Saken ble presentert av valgkomitéens leder, Brita Bye. Komitéens forslag var bygget på kriterier om kirketilhørighet, kjønn og kontinuitet samt at kandidatene til sammen representerte et bredt nedslagsfelt/stort nettverk. Lederkandidat var også foreslått, slik statuttene krever. Alle de foreslåtte hadde sagt ja til å stille.

Det ble ikke fremmet benkeforslag.

Representantskapet fattet følgende enstemmige –ved akklamasjon-

VEDTAK:

Til valgkomité for perioden f.o.m RS 2004 til RS 2007 velges:

Camilla Ravnsborg Aschjem

Brita Bye

Erling Jakobsen – leder

Inger Marit Nygård

Dagfinn Stærk

Sak 09/2004 REVIDERT ÅRSREGNSKAP 2003

Styremedlem Knut Østbye gjennomgikk og redegjorde for Kirkens Nødhjelp årsregnskap 03 ved hjelp av en informativ Power Point presentasjon. Regnskapet handler om mer enn tall. Det er handler om mennesker og aktivitet.

Inntekter: Offentlige bidrag er viktige (NORAD 188 mill + UD 145 mill), men grunnfjellet er bidragene fra menighetene og individuelle givere. Dette hadde en gledelig økning i 2003, også takket være godt og målrettet arbeid fra KomInn. Bruken av TV-aksjonsmidlene ble kommentert.

Utgifter: Vi bruker 85,7% på utevirksomhet, 5,1% på arbeid i Norge og 9,1% på administrasjon. På utesiden trekker Øst-Afrika og Sør-Afrika mest.

Årsberetning 2003 inneholder også revisjonsberetning som ikke har noe negativt å påpeke.

Loven pålegger styret å informere Representantskapet om saker som opptrer etter at regnskapet av avlagt. Representantskapet ble underrettet om underslaget som er blitt avdekket av egne regnskapsrutiner ved Kirkens Nødhjelps Khartoum kontor (note 24). Informasjon ble gitt om omfang, hvilke midler som er berørt, orientering til norske myndigheter, skaderapport, politianmeldelsen, arbeid med skjerpning av rutiner og arbeidet med å få tilbake penger/dekke tapet.

Styrets forslag til Representantskapet på disponering av årets overskudd var som følger:

Til grunnkapitalen	kr.	0,403 mill
Til fri kapital	kr.	2,696 mill

Representantskapet fattet følgende enstemmige

VEDTAK

Representantskapet godkjenner det framlagte reviderte årsregnskap for 2003. Årets resultat på kr. 3,099 mill disponeres i henhold til styrets forslag.

Sak 10/2003 FASTSETTELSE AV REVISJONSHONORAR 2003

Representantskapet fattet følgende enstemmige

VEDTAK:

Revisjonshonoraret for 2003 fastsettes til kr. 113.000,-

GLOBAL STRATEGI PLAN 2005-2009

Representantskapsmøtet 2004 satt søkelys på arbeidet med organisasjonens nye globale strategi plan (GSP). Det ble arbeidet i en økt på fredag ettermiddag med generell presentasjon og spørsmålsrunde og en økt på lørdag formiddag med gruppearbeid på 4 utvalgte temaer med kort tilbakemelding i plenum til slutt. Presentasjonen på fredag ble utdelt i papirformat til deltakerne.

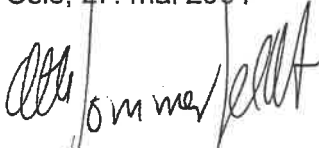
Informasjon:

Representantskapsmøtet 2005 avholdes **22.– 23. april 2005** (alltid i forbindelse med siste hele helg i april). Styret beslutter hvor møtet skal arrangeres.

Marianne Skjortnes går nå ut av styret (vara fra -90, fast fra -97). Hun ble takket for viktig bidrag til Kirkens Nødhjelp gjennom sin mangeårig deltakelse i styret.

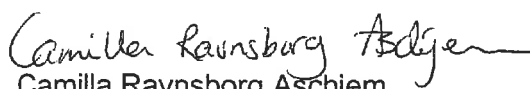
Representantene fikk utdelt årets Fastetidsbok: *Tegn til håp* av Atle Sommerfeldt.

Oslo, 27. mai 2004

Atle Sommerfeldt
Generalsekretær

Billy Taranger
ordfører

Berit Wenaas
varaordfører

Camilla Ravensborg Aschjem
Representantskapsmedlem

Sidsel Riis Evensen
Referent

STATUTTER FOR KIRKENS NØDHJELP

Vedtatt av Representantskapet 23. oktober 1979 med endringer av § 4 av 26. november 1993, § 5 av 25. november 1983 og 22. april 1994, § 4 av 22. november 1996, §§ 5 og 6 av 26. november 1999, §§ 4, 5 og 6 av 26. april 2002, § 4a av 25. april 2003, §§ 4a og 5 av 24. april 2004.

Justert i tråd med RS-vedtak april 04 - sre

.....

§ 1

Kirkens Nødhjelp er en selvstendig diakonal organisasjon som på oppdrag fra kristne kirker i Norge og med grunnlag i Guds ord er forpliktet til helhjertet omsorg og innsats for det hele mennesket i legemlig og åndelig nød.

§ 2

Kirkens Nødhjelp har til formål:

- a. å formidle hjelp utenfor Norge til flyktninger, katastroferammede og andre nødlidende uten hensyn til rase, nasjonalitet, politisk oppfatning eller religion. I særlige nødsituasjoner kan også ytes hjelp innenlands;
- b. å ta initiativ til og delta i programmer, prosjekter og prosesser som tar sikte på å bedre levevilkår og livsstandard for befolkningsgrupper i utviklingsland, sikre grunnleggende menneskerettigheter og bidra til fred og forsoning;
- c. å støtte kirker som trenger hjelp;
- d. å drive informasjonsarbeid i Norge om mennesker i nød, nødens årsaker, nødlidendes menneskelige ressurser og om hvordan mennesker i Norge kan bidra til å avhjelpe nød.

§ 3

Formålet søkes nådd ved:

- a. tiltak som Kirkens Nødhjelp selv setter i gang og gjennomfører
- b. tiltak i samarbeid med nasjonale kirkelig og frivillige organisasjoner hjemme og ute
- c. tiltak i samarbeid med Kirkenes Verdensråd, Det Lutherske Verdensforbund og andre internasjonale kirkelige organisasjoner
- d. samarbeid med offentlige organer

§ 4 Representantskapet

- a. Representantskapet består av representanter for kristne trossamfunn eller kirkegrupperinger i Norge og er oppnevnt av disse. Oppnevningen er som følger:

- Den norske kirke - 1 medlem fra hvert bispedømmeråd og 7 medlemmer valgt av Kirkemøtet
- Nasjonale kristne organisasjoner for ungdomsarbeid og indremisjon – 1 medlem hver: Normisjon, Norges Samemisjon, Norges Kristelige Student og Skoleungdomslag, Norges KFUK/KFUM
- Den Evangelisk-Lutherske Frikirke -1 medlem
- De Frie Evangeliske Forsamlinger -1 medlem
- Det Norske Baptistsamfunn -1 medlem
- Det Norske Misjonsforbund -1 medlem
- Frelsesarméen -1 medlem
- Metodistkirken i Norge -1 medlem
- Pinsebevegelsen i Norge -2 medlemmer

For alle oppnevnes personlig vararepresentant.

Andre kristne trossamfunn eller kirkegrupperinger i Norge kan søke om rett til å oppnevne medlem av Representantskapet.

Paraplyorganisasjoner og økumeniske organisasjoner kan etter søknad få observatørstatus i Representantskapet. Observatører får talerett, men ikke forslags – og stemmerett.

Slike søknader behandles av Representantskapet etter innstilling fra styret og krever 2/3 flertall av de frammøtte for å bli vedtatt.

- b. Oppnevninger gjelder fra representantskapsmøtet med funksjonstid 3 år.
- c. Representantskapet møter én – 1 - gang i året, og for øvrig når styret finner det nødvendig eller når minst 1/3 av medlemmene krever det.

Innkalling til Representantskapet skal være sendt minimum 3 uker før Representantskapets møte.

- d. Representantskapet velger selv sin ordfører og varaordfører. Valget gjelder for oppnevningsperioden på 3 år.

Representantskapet er beslutningsdyktig når minst ½ av medlemmene er tilstede. Ved stemmelikhet avgjør ordførerens stemme. Stemmelikhet ved personvalg avgjøres ved loddrekning.

- e. Representantskapet skal:
- Velge styrets leder ved særskilt valg
  - Velge styre
  - Velge revisor og fastsette revisors honorar
  - Godkjenne styrets årsberetning
  - Godkjenne revidert regnskap
  - Vedta organisasjonens prinsippdokument
  - Drøfte de overordnede strategiske planer som styret legger fram for Representantskapet
  - Foreta statuttendringer
  - Oppnevne valgkomite
- f. Representantskapets medlemmer kan fremme forslag til styret om saker en ønsker å ta opp på Representantskapets dagsorden. Endelig forslag til dagsorden forberedes av styret og godkjennes av Representantskapets ordfører. Representantskapet kan ved med 2/3 flertall av de tilstedeværende, vedta å behandle en sak som ikke er med på dagsorden.
- g. Styret og generalsekretær innkalles til Representantskapets møter. Øvrige personer i staben innkalles i samråd mellom generalsekretær, styrets leder og Representantskapets ordfører.
- h. Mistillitsforslag mot et sittende styre krever 2/3 flertall av de tilstedeværende for å bli vedtatt.

§ 5 Styret

Kirkens Nødhjelp har et styre på 10 medlemmer; leder og 7 medlemmer valgt av Representantskapet og 2 valgt av og blant de fast ansatte i Kirkens Nødhjelp. For medlemmene valgt av Representantskapet, velges 3 varamedlemmer og for de ansattes representanter velges personlige vararepresentanter.

Styrets leder velges av Representantskapet ved særskilt valg. For øvrig konstituerer styret seg selv på første møte etter Representantskapsmøtet. Funksjonstiden for leder er 3 år fra Representantskapsmøtet t.o.m. Representantskapsmøtet. Leder kan gjenvelges 2 ganger.

Funksjonstid for styrets medlemmer og varamedlemmer er 3 år fra Representantskapsmøtet t.o.m. Representantskapsmøtet. Hvert år trer henholdsvis 2-2-3 medlemmer og ett varamedlem ut av styret. Nye varamedlemmer suppleres fortløpende i prioritert rekkefølge. Uttredende styremedlemmer kan gjenvelges, men ingen kan være styremedlem i mer enn 9 år sammenhengende. Ved fratreden 'utenom tur' av et fast styremedlem, rykker 1. varamedlem opp med fast plass i styret for den gjenstående delen av valgperioden til det fratredende medlemmet. På neste Representantskapsmøte foretas det suppleringsvalg på varamedlem

Medlem av styret kan ikke sitte i Representantskapet. Hvis et medlem av Representantskapet blir innvalgt i styret, trer vedkommendes varamedlem inn i Representantskapet.

Styret er beslutningsdyktig når minst 6 medlemmer er tilstede. Ved stemmelikhet avgjør lederens stemme.

Styret leder Kirkens Nødhjelps virksomhet og skal:

- a. Vedta organisasjonens budsjetter og planer.
- b. Legge fram styrets årsberetning og revidert regnskap for Representantskapet.
- c. Legge fram forslag til statuttendringer for Representantskapet.
- d. Ansette generalsekretær og fastsette mandat for stillingen
- e. Føre tilsyn med administrasjonen gjennom generalsekretær.

§ 6 Valgkomitéen

- a. Valgkomitéen består av 5 medlemmer valgt for representantskapsperioden av og blant Representantskapets faste medlemmer. Representantskapet velger leder for valgkomitéen.
- b. Valgkomitéen skal innstille kandidater til styrets leder, medlemmer og varamedlemmer til styre og valgkomité.
- c. Det kan framsettes forslag til kandidater på Representantskapets møte i tillegg til valgkomitéens innstilling.
- d. Innstillingen fra valgkomitéen på styremedlemmer skal inneholde en rimelig fordeling mellom kandidater tilhørende Den norske kirke og andre kirker/kirkesamfunn. Videre skal innstillingen ha en rimelig fordeling mellom kvinner og menn. Innstillingen bør inneholde kandidater fra ulike aldersgrupper og med ulike faglige kvalifikasjoner og samfunnsmessig bakgrunn, som for eksempel teologi, diakoni, bistand, bedriftsledelse, organisasjonsledelse og økonomi.

§ 7

Generalsekretæren forestår den daglige ledelse av virksomhetene og representerer organisasjonen utad.

§ 8

Styrets leder sammen med generalsekretæren forplikter Kirkens Nødhjelp med sin underskrift. Styret kan også i spesielle tilfeller gi fullmakt til én av de to. Styret kan meddele prokura.

§ 9

Endringer av statuttene gjøres med 2/3 av de frammøtte.

§ 10

Hvis Kirkens Nødhjelp skal oppløses, skal disponible midler tilfalle diakonalt formål etter Representantskapets nærmere bestemmelse. Vedtak om oppløsning kan gjøres av Representantskapet med 2/3 flertall av de frammøtte. Før sak om oppløsning kan behandles, skal alle oppnevnte organer ha hatt anledning til skriftlig å uttale seg om saken, med minimum 8 ukers svarfrist fra dato for mottatt varsel om at slik sak er reist for Representantskapet. Innkalling til Representantskapets møte hvor slik sak skal behandles, skal skje skriftlig med minimum 4 ukers varsel. I innkallingen skal det opplyses om at sak om oppløsning er på møtets agenda.

VEDLEGG TIL KIRKENS NØDHJELPS STATUTTER § 4

Intensjonsvedtak på Representantskapets møte 2003.

Endelig vedtak i styret 26.5.03 etter fullmakt fra Representantskapet.

Pkt. 7 godkjent som tillegg på RS 04.

Forventninger til Kirkens Nødhjelps oppdragsgivere:

1. Det forventes at oppdragsgiver oppnevner en Kirkens Nødhjelp-interessert person som sitt medlem i Representantskapet, gjerne en sentralt plassert tillitsvalgt eller administrativ leder.
2. Årsmelding/regnskap sendes oppdragsgiver. Det er ønskelig at oppdragsgiver årlig tar denne formelt til orientering, helst konkretisert ved behandling av en rapport fra Representantskapsmøtet gitt av oppdragsgivers Representantskapsmedlem.
3. Det forventes at oppdragsgiver i det oppnevrende organ regelmessig drøfter Kirkens Nødhjelp på bredt grunnlag. Hvis oppdragsgiver ønsker det, forplikter Kirkens Nødhjelp seg til å delta i denne drøftingen med representant for styret eller administrativ ledelse.
4. Det forventes at oppdragsgiver gir Kirkens Nødhjelp konstruktiv tilbakemelding.
5. Oppdragsgiver forventes å anvende ressurs -materialet i Fasteaksjonen så langt det er mulig. Oppdragsgiver forventes å delta i mobiliseringen til Fasteaksjonen og ikke iverksette egen innsamlingsaksjon i det offentlige rom i fastetiden.
6. Det forventes at oppdragsgiver stiller seg bak offersøknader/søknader om økonomisk støtte fra Kirkens Nødhjelp til lokalmenigheter.
7. Kirkens Nødhjelp ønsker at Den norske kirke i sin oppnevning inkluderer en biskop, en fra Samisk Kirkeråd og en ungdomsrepresentant under 30 år. Likeledes er det ønskelig at Pinsebevegelsen oppnevner minst én representant fra Predikantkonferansen.

RETNINGSLINJER FOR VALGKOMITEÉEN I KIRKENS NØDHJELP

endret i representantskapsmøtene 22. november 1996, 26.-27.mai 2000 og 23.-24. april 2004

Jfr. §§ 4, 5 og 6

1. Leder for valgkomiteéen innkaller til komitéens møter og presenterer komitéens forslag på representantskapets møte.
2. Valgkomiteéen skal foreslå kandidater til følgende valg:
  - a. Styrets leder
  - b. 2 eller 3 styremedlemmer
  - c. 1 varamedlem til styret
  - d. Leder og 4 medlemmer til valgkomité
  - e. Ordfører og varaordfører

Valgene foregår på representantskapsmøte.

3. Valgkomiteéen forespør de styremedlemmer som etter statuttene kan gjenvelges samt varamedlemmer om de tar imot gjenvalg.

Deretter sendes henvendelse til representantskapet medlemmer med anmodning om forslag til kandidater til valgene under 2 a, b, c, d og e. Forslagene må være valgkomiteéen ihende minst 2 måneder før representantskapets møte.

4. Valgkomiteéen legger fram sin innstilling for representantskapet. Alle navneforslagene mottatt fra representantskapets medlemmer legges fram. Innstillingen med presentasjon av kandidatene sendes representantskapets medlemmer sammen med sakspapirene.

Det kan fremsettes alternative forslag til kandidater på representantskapets møte.

Alle kandidater skal være forespurt på forhånd.

5. Valgene foregår skriftlig.
6. Dersom valgkomiteéen ønsker det, fungerer generalsekretærens sekretær som sekretær for valgkomiteéen.

DEN NORSKE KIRKE

Kirkerådet, Mellomkirkelig råd, Samisk kirkeråd

Medlemmene av arbeidsgruppa

Dato: 02.09.2004

Vår ref.: 04/168-12 AGL

Deres ref.:

Referat fra møtet i arbeidsgruppa for dialog mellom Romanifolkets landsforening og Den norske kirke 9. juni 04

Tilstede:

Anna Gustavsen (RFL)

Leif Larsen (RFL)

Erling Pettersen (Kirkerådet)

Anne-Grete Larsen (Kirkerådet, ref)

Forfall:

Arne Grønningsæter (Mellomkirkelig råd)

Saker som ble tatt opp på møtet:

SAK 03/04: Kirkerådet ba RFL om å få et abonnement på medlemsbladet "Fri som fuglen".

SAK 04/04: Minnestunden 7. mai 2004 ble evaluert. Egen rapport er vedlagt referatet.

SAK 05/04: Den kollektive erstatningen fra Regjeringa til romanifolket ble diskutert. RFL er negativt innstilt til å godta erstatningen så lenge det ikke er avklart om det i tillegg kan søkes om individuelle erstatninger. Kirkerådet vil forsøke å oppnå en dialog med myndighetene om dette.

SAK 06/04: Møtet som Vinger prosti arrangerte for sine ansatte sammen med RFL ble positivt evaluert av RFL. RFL vil gjerne fortsette et aktivt informasjonsarbeid i Den norske kirke.

SAK 07/04: Det arbeides videre med å få satt opp en minneplakett på den såkalte Gaustadsteinen. Gravferdsetaten i Oslo er involvert.

Neste møte: 28. september 04, fra 1000 til 1200 på Kirkens hus (NB: ny adresse i Rådhusgt. 1-3, ved siden av Børsen)

Med vennlig hilsen

Erling Pettersen
direktør

Anne-Grete Larsen
førstekonsulent
Direkte innvalg: 23081277

Vedlegg 1: rapport fra minnestunden 7. mai 2004

Rapport fra minnestunden 7. mai 2004

Minnestunden ble som vanlig avholdt den 7. mai ved Gaustadsteinen på Ris kirkegård. Etter selve minnestunden på gravlunden var det sosialt samvær med lett bevertning på menighetshuset. Kirkerådet stod for det praktiske ved kaffesamværet. Det lokale menighetsrådet uttrykte imidlertid interesse for å overta dette arrangementet fra og med neste år.

Leif Larsen leda minnestunden og holdt sin tradisjonelle minnetale. Thor Lie holdt en appell, Trond Bakkevig hadde en kort andakt og Henning Gustavsen sang og spilte gitar.

Minnestunden samla cirka 50 personer og var en verdig markering. Både Den norske kirkes deltakelse ved prosten for Vestre Aker, Trond Bakkevig, og fra den lokale menigheten ble verdsatt, i tillegg til Kirkerådets praktiske tilretteleggelse.

Neste år har RFL tiårsjubileum. Organisasjonen ønsker da en større markering. Ris menighet uttrykte ønske om en kulturmarkering i Ris kirke i tilknytning til neste års minnestund.

For RFL er det også et sterkt ønske at Gaustadsteinen skal ha fått en minneplakett og godt stell innen tiårsmarkeringen.

Til neste års arrangement er det viktig å huske på følgende:

- å reservere kirka og kirkegården kun til minnestunden i det aktuelle tidsrommet (1500-1700).
- at reservasjonen må sendes både til den lokale menigheten, og til Fellesrådet.

Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn

Telefon: styreleder Jan Benj. Rødner 23 33 26 60 koordinator Torstein Seim 22 93 28 55

Referat fra møte i Samarbeidsrådet

Mandag 14.06.2004 kl. 16.00 – 19.30

Vertskap: Human-Etisk Forbund

Til stede

Britt Strandlie Thoresen	Baha'i-samfunnet
Egil Lothe	Buddhistforbundet
Hoa Tran	Buddhistforbundet
Gerd Marie Ådna	Den norske kirke ved Mellomkirkelig råd
Vebjørn Horsfjord	Den norske kirke ved Mellomkirkelig råd
Jan Benj. Rødner	Det Mosaiske Trossamfund
Inge Ås	Holistisk Forbund
Kathrine Stenberg	Holistisk Forbund
Lars Gule	Human-Etisk Forbund
Bente Sandvig	Human-Etisk Forbund
Nasim Riaz	Islamsk Råd
Espen Lynne Amundsen	Jesu Kristi Kirke
Marit Kromberg	Norges Frikirkeråd
Chris Nyborg	Oslo Katolske Bispedømme
May-Lisbeth Myrhaug	Oslo Katolske Bispedømme
Torstein Seim	Koordinator

Før møtet orienterte direktør Odd-Bjørn Fure fra HL senteret.

- 1 **Godkjenning av innkalling, sakliste og saker til eventuelt**
Godkjent.
- 2 **Godkjenning av referater fra 9. mars 2004**
Godkjent
- 3 **Referater**
  - a) Au 3.mai
  - b) Au 7. juni
- 4 **Orienteringer**
  - a) Postlister
  - b) Oslo-koalisjonen – Lars Gule orienterte
  - c) HL- senteret (droppes i dag)
  - d) Neste møte torsdag 14. oktober hos Gurduara Sri Nanak Dev Ji
  - e) Leder møter seks muslimske religiøse ledere fra Pakistan - i UD torsdag 17. juni
  - f) Leder møter en kinesisk delagasjon sammen med Oslo-koalisjonen – fredag 18. juni

- g) Koordinator møter kristne biskoper fra Pakistan fredag 18. juni
- h) NY – *ble ikke nevnt på møtet*: Leder deltok 15. juni i et panel i KRD – kontaktutvalget for innvandrere og myndighetene. ”Innvandring og religion – nye utfordringer”

5. Gravferd

Vedtak:

- 1. STL slutter seg til brevet
- 2. En ser litt nøyer på vedleggsbrevet før det sendes
- 3. Det arrangeres årlig en samling med tema gravferd. Et forum for meningsutveksling og dialog.

6 Vigsling av kirkegårder mv.

Vedtak:

- 1. STL slutter seg til brevet.
- 2. De enkelte medlemmer bes om å sende sin kommentarer direkte til departementet.

7 Melding om fødsel til registrerte trossamfunn opphører

Vedtak :

- 1. En sender en delegasjon til Skattedirektoratet bestående av Jan Benj. Rødner , Vebjørn Horsfjord og Ulrik Sverdrup-Thygeson.
- 2. Dersom dette ikke fører frem lager leder et svar som sendes til de rette instanser.

8 Religiøse programmer i NRK

Vedtak:

En tar med seg signalene fra debatten og leder bes utforme et brev til NRK.

9 Oppfølging av Oslo- erklæringen

Vedtak:

”Det gjennomføres ingen lederkonferanse høsten 2004”

10 Rapport om tros- og livsynsmessig betjening i institusjoner.

Vedtak:

- 1. En retter en takk til gruppa for grundig gjennomført arbeid.
- 2. Arbeidet oversendes:
  - a. Kultur- og kirke departementet
  - b. Helsedepartementet
  - c. Sosial og helsedirektoratet
  - d. Helsetilsynet
  - e. Den norske kirkes presteforening
- 3. Grunnlaget er nå til stede for å gjennomføre arbeidsplanens punkt 3.1.02 ”Vurdere å lage linker om mat og religion til medlemsorganisasjonene”. Koordinator pålegges om å gjennomføre dette i samarbeid med Marit Kromberg.
- 4. En søker om midler til å lage en enkel brosjyre som kan deles ut i helsevesenet når nettsidene er operative. Det kom en del motforestillinger til brosjyren. Denne vaskes og justeres i tråd med motforestillingene

5. Slike brosjyrer som skal representere STL bør sendes ut på høring i god tid.

11 Høring: Alder for forstandar i registerførte trudomssamfunn

Vedtak:

Aus forslag til høringsuttalelse vedtatt.

12 Eventuelt

- a) **Godkjenning av lærebøker.** Reist av Egil Lothe. Egil Lothe og Bente Sandvig bes om komme med et innspill slik at det kan behandles på STL møtet i oktober.
- b) **Tema: Hva legger de forskjellige i begrepene trossamfunn/livssynssamfunn.** Reist av Lars Gule. Han ba AU forberede en intern debatt med innledere.

Oslo 15. juni 2004

Torstein Seim
koordinator

DEN NORSKE KIRKE

Kirkerådet, Mellomkirkelig råd, Samisk kirkeråd

Medlemmer og observatører i LVFs nasjonalkomite

Dato: 02.09.2004

Vår ref.: 04/436-2 AGL

Deres ref.:

Referat fra LVFs nasjonalkomitemøte 19.08.04

Sted: Frikirkens hus, Oslo
Tid: 19. august klokka 1500

Tilstede:

Fra Frikirka:

Arnfinn Løyning, Terje Solberg

Fra Mellomkirkelig råd:

Olav Fykse Tveit, Ingrid Vad Nilsen, Marita Sørheim, Erlend Rogne, Helge Aarseth og Ernst Baasland

Observatører:

Kjell Nordstokke (LWF Project Committee), Knut Christiansen (Kirkens Nødhjelp), Knud Jørgensen (Aeropagos), Rolf Gunnar Heitmann (Den norske Israelsmisjon)

Sekretariatet (Mellomkirkelig råd):

Anne-Grete Larsen (ref)

Forfall:

Rolf Kjøde (Normisjon), Kåre Rune Hauge (NKSS)Kjetil Aano (NMS), Hanna Sødal (Mellomkirkelig råd), Kjell Bertel Nyland (Sjømannskirka), Unni Westli (Frikirka), Grete Raddum (Den norske Tibetmisjon), og Atle Sommerfeldt (Kirkens Nødhjelp).

Saker til behandling:

Sak 01/04: Det ble kommentert at det er kommet ei bok fra LVF om "Spiritualistic movements" (sak 7 i forrige møtes referat). Det ble også kommentert at et Norden-Baltikum kontaktpunkt i praksis var vårens møte i København om "Reconfiguration of the Ecumenical Movement". Til sak 4 i referatet ble det spurt om Mekane Yesus kirka har blitt kontakta. Foreløpig har dette ikke skjedd. Man avventer hva som skjer i forhold til de to kirkene man er i ferd med å lage bilaterale avtaler med. Referatet ble godkjent.

Sak 02/04: Oppfølging av generalforsamlingen i Winnipeg i 2003

Anliggendet om felles nattverdsbord forblir viktig. I enkelte katolske kirker spørres nå hver enkelt nattverdgjest om de er katolikker, i tillegg til skiltene bak i kirkene. Andre viktige spørsmål å diskutere er forskjellen mellom diakoni og "development". Det ble diskutert hvordan vårt medlemskap i LVF kan profileres i våre kirker. Det ble diskutert hvorvidt musikk og liturgi fra andre lutherske kirker kunne utgis sammen med informasjon om utvalgte søsterkirker. Det ble også diskutert arrangementer som kunne rette fokus mot LVF.

Sak 03/04: LVFs rådsmøte i Geneve i september 2004.

En viktig sak på møtet er oppfølging av generalforsamlingen i Winnipeg. Det ble uttrykt misnøye med at det ennå ikke er kommet noe sakspapir fra Geneve om dette. At sakspapirene ikke kommer ut før møtet er et demokratiproblem siden medlemmene i LVFs råd sitter der som representanter for kirker og trenger et mandat inn i rådets diskusjoner. MKR ble bedt om å skrive et brev der det konstateres at Nasjonalkomiteen har vært samla i møte og at det mangler en del vesentlige dokumenter.

Er det mulig å tenke seg noen norske kandidater til utredningen om "Human sexuality"? MKR følger opp overfor LVF. Det ble også gjort oppmerksom på at KV har et studium om dette under Faith and Order. LVFs utredning bør fokusere på hvordan vi kan holde oss sammen som kommunion innenfor vårt lutherske kirkefelleskap.

Misjonsdokumentet. De viktigste endringsforslagene fra norsk side er tatt inn. Slutten er endra og deltakerne på rådsmøtet foreslår en endring tilbake til den opprinnelige teksten.

Engasjement for urfolk. Oppfølging av dette har vært etterlyst av MKR. Det ble bedt om at dette tas med inn i rådsmøtet.

Det ble også diskutert hva Norge skulle svare dersom vårt bidrag til LVFs "Endowment fund" ble tatt opp. En mulighet er at noen av våre medlemskapsenger går til fondet. Dette må drøftes videre.

Sak 04/04: Misjonsdokumentet

Dette bør oversettes, blant annet for å hente dokumentet inn i det språket vi selv bruker. Særlig ordet "mission" utfordrer vår norske språkbruk i forhold til "mission" – misjon. Areopagos kan bidra til å finansiere oversettelse av misjonsdokumentet. Det ble diskutert hvordan misjonsdokumentet kan brukes. Ideer inkluderte et seminar om misjon i regi av nasjonalkomiteen, bruk på Kirkemøtet neste år der temaet er en misjonerende kirke, og bruk av dokumentet i forbindelse med fagdager og på de teologiske fakultetene.

Det ble også diskutert hvem som bør være målgrupper: misjonsfolka på grasrota og/eller misjonsorganisasjonene.

Sak 05/04: Omstrukturering ("Reconfiguration") av den økumeniske bevegelse.

Dette er en sak som kommer fra KV. Et viktig spørsmål er hvilken rolle konfesjonelle organisasjoner skal ha versus økumeniske bevegelser. Videre er det viktig å diskutere hvorvidt konfesjonelle bevegelser er en del av den økumeniske bevegelse, eller om de er en motkraft til den økumeniske bevegelse.

Et mulig tema til neste nasjonalkomitemøte er hva våre kirker og organisasjoner trenger LVF til.

Sak 06/04: Orientering om relevante saker i våre kirker:

Kirkens Nødhjelp orienterte om et brev til generalsekretær Noko i LVF om KNs forhold til LVF. KN har en forpliktelse fra Dnk til å følge opp DMD ned økonomisk støtte. KN har valgt å prioritere enkelte temaområder for denne støtten: kjønnsrelatert vold og hiv/aids. På bakgrunn av dette ønsker KN å gi såkalte "block grants" til DMD på disse temaene. I tillegg vil KN opprettholde bilaterale forhold til Dnks særlige samarbeidskirker. KN samarbeider også med Department for World Service, i geografiske områder der kirkene ikke er sterke. Der det er mulig å jobbe mer med kirkene foretrekker KN å gjøre det gjennom ACT. Denne omleggingen i KNs politikk vil bety mindre penger til World Service.

MKR orienterte om sin oppfølging av islamutsagnene fra Hagen og Flåten i sommer. MKR ønsker at kirkelige ledere vil være tydelige på respekt, betydningen av religionsfrihet og et godt samliv i Norge mellom muslimer og kristne. MKR vil fortsette å følge opp denne saken i samarbeid med andre.

Neste møte: 1. desember (etter SMM)

Klokka: 1530-1800 (samme sted som SMM (Kirkens hus eller Aeropagos))

Med vennlig hilsen

Olav Fykse Tveit
generalsekretær

Anne-Grete Larsen
førstekonsulent
Direkte innvalg: 23 08 12 77

